

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

12/2020. (VI. 22.) AB határozat	a Kúria ügyeleti díj megfizetése tárgyában hozott Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1416
13/2020. (VI. 22.) AB határozat	a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 64. § (4) bekezdését érintő alkotmányos követelmény megállapításáról	1425
3257/2020. (VII. 3.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1441
3258/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1450
3259/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1454
3260/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1457
3261/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1460
3262/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1464
3263/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1466
3264/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1469
3265/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1473
3266/2020. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1476

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 12/2020. (VI. 22.) AB HATÁROZATA

a Kúria ügyeleti díj megfizetése tárgyában hozott Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, 25. cikk (1) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését, XVII. cikk (4) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló tényállás szerint az alperes kórház megszakítás nélküli tevékenységet folytatott, amelyet műszak, készenlét és egészségi ügyelet szervezésével biztosított. Az indítványozókat (alapügyben: felperesek) egy műszakban, munkaidőkeretben, egyenlőtlen munkaidőbeosztásban foglalkoztatták. Az alperesnél 2006. április 26-ától Kollektív Szerződés volt hatályban, amelyet a felek 2008. október 7-én úgy módosítottak, hogy rögzítették: az egy műszakban foglalkoztatott és egészségügyi ügyeletre kötelezett dolgozók rendes heti pihenőnapja állandó jelleggel a szombat és a vasárnap. A módosítás végrehajtásának részletszabályait a 33/2008. számú főigazgatói utasítás tartalmazta, amely előírta, hogy a szombatot és a vasárnapot külön színnel kell jelölni a jelenléti íven.
- [3] Az alperes főigazgatója a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálybalépésére tekintettel felmondta a Kollektív Szerződést, majd az alperes és a beavatkozó 2012. november 22-én új Kollektív Szerződést kötöttek, amely 2012. december 1-jén lépett hatályba. Ez a Kollektív Szerződés már nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely meghatározta, hogy az egyes közalkalmazottaknak mely napok a pihenőnapjai. Az alperes a munkaidő-beosztás kialakult rendjén az új Kollektív Szerződés hatálya alatt sem változtatott, a jelenléti íveken továbbra is eltérő színnel kellett jelölni a szombaton és vasárnap teljesített ügyeletet.
- [4] Az alperesnél 2012. júliusától 2012. december 31-éig hat havi; 2013. január 1-jétől 2015. szeptember 30-áig kéthavi munkaidőkeret volt érvényben. A felperesek szolgálati helye a Központi Műtőszolgálat volt. A felperesek külön kifejezett munkaidő-beosztást nem kaptak, a havi ügyeleti és a heti műtőbeosztásból értesültek arról, hogy mely napon kötelesek munkavégzés céljából a munkahelyen megjelenni.
- [5] A felperesek a Központi Műtőszolgálatra irányadó Osztályos Munkarend 3. 1. pontja alapján hétfőtől péntekig 7:35-től 16 óráig teljesítették rendes munkaidejüket. Ezen felül hétköznap a munkaidő-beosztás függvényében

16 órától másnap reggel 8 óráig ügyeltek és szintén a beosztás függvényében szombaton vagy vasárnap reggel 8 órától másnap reggel 8 óráig teljesítettek egészségügyi ügyeletet. Az ügyelet teljesítését követő napon az alperes kiadta a felperesek heti pihenőnapját. Az alperes a heti pihenőnappal egyidejűleg kiadottnak tekintette az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Eütev. tv.) 12/G. § (1) bekezdése szerinti 8 órás napi pihenőidőt is, melynek tényét a heti munkaidő-beosztásban „lelép” megjelöléssel tüntették fel.

- [6] Az ügyeleti díjazás tekintetében mind a korábbi, mind a hatályos Kollektív Szerződés differenciált ügyeleti díjazást határozott meg attól függően, hogy az ügyeletre hétköznap, szombaton, vasárnap vagy munkaszüneti napon került-e sor, azonban a Kollektív Szerződés 2008. évi módosítása kifejezett rendelkezést tartalmazott a heti pihenőnapon teljesített ügyeletre nézve. A 2012. december 1-jét megelőző időszak tekintetében az alperes azon meggyőződésből kiindulva, hogy a szombati, illetőleg vasárnapi pihenőnap helyett egy másik pihenőnapot biztosított, az ügyeleti díj számítása során kizárólag a szombatra és vasárnapra előírt ügyeleti díjat fizette meg a felpereseknek.
- [7] 1.2. A felperesek kereseti kérelemmel fordultak a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, amelyben a 2012. július 1-jétől 2016. december 31-éig terjedő időszakra ügyeleti díjkülönbözet és késedelmi kamata megfizetésére kérték kötelezni az alperest a perköltség viselése mellett. Igényüket arra alapították, hogy a heti pihenőnapjaikon rendszeresen egészségügyi ügyeletet teljesítettek. Állították, hogy az egyműszakos munkarendből nem következhet más, mint hogy a pihenőnapjuk minden esetben hétvégére esett. Álláspontjuk szerint jogsértést követett el az alperes azzal is, hogy az ügyelet után kötelezően kiadandó ügyeleti pihenőidőt a kötelező heti pihenőnapjaikba beszámította. Ez ténylegesen azt jelentette, hogy az ügyelet után a kötelezően pihenőidőn lévő munkát nem végző dolgozók az alperes nyilvántartása és elszámolása szerint a kötelező ügyeleti pihenőidejük alatt egyszerre két jogcímen voltak távol. A kiadott távollétüket elsődlegesen ügyeleti pihenőidőnek kell tekinteni és csak ezt követően lehet és kell kiadni a heti pihenőnapot. Következésképpen, mivel az alperes a 8 órás heti pihenőidőn túl nem adta ki részükre a kötelező heti pihenőidejüket is, köteles megfizetni az egészségügyi ügyelet idejére járó illetményen felül az Eütev. tv. 13/B. § (2) bekezdés a) pontja szerint az ügyeleti díj 50%-kal emelt összegét.
- [8] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017. január 20-án kelt, 34.M.1544/2015/44. számú ítéletével arra kötelezte az alperest, hogy a meghatározott pénzüsségeket és ezen összegek után 2012. október 15-től járó késedelmi kamatokat fizesse meg a felpereseknek, egyebekben a felperesek keresetét elutasította.
- [9] Ítélete indoklásában abból indult ki, hogy a felperesek ügyeleti díjkülönbözet megfizetésére irányuló igényüket a következő tényállításaikra alapították: 1. A heti pihenőnapjuk állandó jelleggel a szombat és a vasárnap volt. 2. A heti pihenőnapokon a munkaidő-beosztás szerint ügyeletet teljesítettek, amely után nem kapták meg a kötelező pihenőidejüket azon jogellenes alperesi gyakorlatból kifolyólag, hogy az alperes az Eütev. tv. 12/G. § (1) bekezdése szerinti napi pihenőidejüket és a heti pihenőnapot egymással párhuzamosan adta ki. 3. Ténylegesen sem kapták meg a nekik járó pihenőnapot, hiszen az sem a megszakítás nélküli 24 óra, sem a 7 órától 22 óráig terjedő időtartam törvényben rögzített követelményének nem felel meg. 4. Minthogy az alperesi munkáltató nem adta ki a pihenőnapon teljesített ügyeleti tevékenységük után az Eütev. tv. 13/B. § (2) bekezdése szerint nekik járó pihenőnapjukat, köteles a jogszabályban meghatározott magasabb ügyeleti díj megfizetésére.
- [10] A bíróság különbséget tett a 2012. december 1-jét megelőző és azt követő időszak között. A bíróság megállapította, hogy a 2012. július 1-jétől 2012. november 30. napjáig terjedően a felperesek pihenőnapja a szombat és vasárnap volt, és az ebben az időszakban a felperesek által szombaton és vasárnap teljesített ügyeletnek pihenőnapon teljesített ügyeletnek minősültek. A bíróság a 2012. december 1-jét követő időszak tekintetében nem tudta kétséget kizáróan megállapítani, hogy a szombat és a vasárnap a felperesek esetében pihenőnapnak minősült. Minthogy a felperesek a keresetüket alapvetően azon tényállításukra alapították, hogy a munkaidő-beosztás szerinti pihenőnapjaikon teljesítettek egészségügyi ügyeletet, keresetük a 2012. december 1-jét követő időszak tekintetében nem találta megalapozottnak.
- [11] A bíróság megállapította, hogy az Eütev. tv. 12/G. § (1) bekezdéséből, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 2. § (2) bekezdéséből és az Mt. 105. § (1) bekezdéséből egyértelműen kitűnik, hogy a napi pihenőidő és a heti pihenőnap két egymástól jól elkülöníthető, önálló fogalomkör. Önmagában ebből a tényből azonban a bíróság szerint nem következik az, hogy a napi pihenőidőt és a heti pihenőnapot ne lehetne ugyanazon időszakra nézve egyidejűleg kiadni.

- [12] A bíróság azt is megállapította, hogy az Eütev. tv. 13/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján a felperesek legalább 24 óra egybefüggő pihenőidőre voltak jogosultak, amelyet az alperes munkaszervezési okból nem biztosított részükre. Az alperes a perben ennek tényét nem is vitatta, állította azonban, hogy mindebből nem az következik, hogy a felperesek a teljes ügyeleti időnek megfelelő időtartamra lennének jogosultak az emelt összegű ügyeleti díjra, hanem kizárólag az, hogy a felpereseket a pihenőnapjukon munkavégzésre kötelezte, mely miatt legfeljebb ezen 25 perces időtartam tekintetében lehetnek jogosultak a rendkívüli munkavégzésük ellentételezésére. A bíróság e tekintetben találta megalapozottnak a felperesek keresetét.
- [13] A bíróság rámutatott arra, hogy a felperesek a keresetüket az Eütev. tv. 13/B. § (2) bekezdésére alapították, tehát a pihenőnapon történő ügyelet teljesítésére. A bíróság szerint ettől független önálló kérdéskör, hogy egyébként megkapták-e a jogszabályban nekik biztosított pihenőnapjaikat teljes terjedelmükben. Utóbbi következménye nem az ügyeleti díjazással, hanem a rendkívüli munkavégzés után járó pótlékkal áll összefüggésben, amely eltérő tényállításokat, ezáltal eltérő bizonyítást és összegszerűséget is feltételez.
- [14] 1.3. A felperesek és a beavatkozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a 2018. március 7. napján kelt, 7.Mf.680.869/2017/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy az ítélet rendelkező részében meghatározott összegeket fizesse meg.
- [15] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, ám a bizonyítékokat nem megfelelően értékelt, ezért a tényállást helytelenül állapította meg, továbbá a megfelelő jogszabályi rendelkezéseket sem helyesen alkalmazta, ezért ítélete jogszabálysértő.
- [16] A másodfokú bíróság a tényállást azzal egészítette ki, hogy az alperesnél 2012. júliustól 2012. december 31-ig hathavi, 2013. január 1-től 2015. szeptember 30-ig kéthavi munkaidőkeret volt érvényben. A felperesek szolgálati helye a Központi Műtőszolgálat volt.
- [17] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon ítéleti megállapításával, hogy az alperes a felperesek esetében 2012. december 1-jétől nem az általános munkarendet, hanem egyenlőtlen munkaidő-beosztást alkalmazott.
- [18] A másodfokú bíróság megítélése szerint a kiindulópont az alperes által készített munkaidő-beosztás lehetett volna, ilyet azonban a munkavállalók az Mt. 97. §-a és az Eütev. tv. 13. § előírása ellenére nem kaptak, csupán ügyeleti beosztásban és műtőbeosztásban részesültek, melyeken a pihenőnapokat nem tüntették fel. Az Eütev. tv. 13. § (1)–(4) bekezdései értelmében a rendes munkaidőt és az egészségügyi ügyeletet külön kell nyilvántartani és a munkaidő-beosztásban külön kell szerepeltetni a pihenőnapokat is. Az alperes ilyen munkaidő-beosztást nem vitatottan nem közölt a felperesekkel. Az ügyeleti beosztás, a műtőbeosztás ennek a kívánalomnak nem felel meg.
- [19] A másodfokú bíróság szerint az egészségügyi ügyelet után járó, az Eütev. tv. 12/G. § (1) bekezdése szerinti kötelező pihenőidő nem számítható egybe a heti pihenőnappal, miután a két intézmény rendeltetése, jogi célja teljesen eltérő. Az egészségügyi ügyeletet követően kötelezően kiadandó pihenőidő az egészségügyi tevékenység befejezése és a következő munkarend szerint megkezdett egészségügyi tevékenység közötti munkavállalói regenerálódást, pihenést hivatott biztosítani. A heti pihenőidő két munkahét közötti regenerálódást biztosítja, amely egy hosszabb időtartam, amely alatt a munkavállaló a családjával közösen töltheti el szabadidejét. A két-tő együttesen nem adható ki, ez a két intézmény rendeltetését teljesen ellehetetlenítené. Az alperes nem vitatottan pihenőidő helyett pihenőnap alkalmazásáról rendelkezett, ennek fogalmát azonban meghatározza az Mt. 87. § (2) bekezdése akként, hogy a 7–22 óra közötti tartamot heti pihenő vagy munkaszüneti napnak kell tekinteni. Miután azonban a felperesek 8 óra 1 perckor kezdték meg a pihenésüket, ez a nap már ezért nem tekinthető heti pihenőnapnak. Ezen időtartam nem feleltethető meg az Eütev. tv. 13/B. § (2) bekezdése szerinti egészségügyi ügyelettel azonos tartalmú pihenőidőnek sem, az ugyanis a 7:35-ös munkakezdéssel nem valósít meg huszonnégy órát, márpedig szombat-vasárnapi napokon a felperesek ilyen időtartamban láttak el egészségügyi ügyeletet.
- [20] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és kötelezte az alperest a vitatott elmaradt ügyeleti díjak megfizetésére.
- [21] 1.4. Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a 2018. november 28-án kelt, Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítéletével hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet és helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

- [22] A Kúria ítélete indokolásában rögzítette, hogy arra vonatkozó kereseti kérelem hiányában nem volt a peres eljárás, és így a felülvizsgálat tárgya sem annak megítélése, hogy a felperesek megkapták-e a jogszabály alapján őket megillető pihenőnapjaikat, a felperesek nem hivatkoztak rendkívüli munkaidőben végzett munkára, keresetük az Eütev. tv. 13/B. § (2) bekezdésén alapult.
- [23] A Kúria ítélete indokolásában kifejtette, hogy helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy abból a körülményből, hogy a felperesek egyműszakos munkarendben dolgoztak, nem következik az a megállapítás, hogy őket az általános munkarend szerint foglalkoztatták, így heti pihenőnapjuk is mindig ugyanarra az egymást követő két naptári napra esett volna. Az alperes 2012. július 1-től 2012. december 31-ig hat havi, majd ezt követően két havi munkaidőkeretet alkalmazott, így az Mt. 97. § (3) bekezdése alapján jogosult volt munkaidejüket a hét minden napjára, illetve az egyes napokra egyenlőtlenül is beosztani.
- [24] A Kúria megállapította, hogy az egészségügyi ügyelet fogalma nem azonos az Mt.-ben meghatározott ügyelettel, az egészségügyi ügyeletben történő munkavégzés az Mt. 107. § d) pontjában foglaltaktól eltérően nem minősül rendkívüli munkavégzésnek. Az Mt. 107. § a) pontja alapján ilyen rendkívüli munkaidőnek a munkaidő-beosztástól eltérő munkaidő minősül. Ennek megfelelően az Mt. 88. § (2) bekezdésében megjelölt munkanapra elrendelt rendes munkaidőnek kell tekinteni nemcsak a műszakbeosztás szerinti munkarendben, hanem az egészségügyi ügyelet keretében végzett tevékenységet is. A felpereseket a műszakbeosztás szerinti munkaidőben történő munkavégzéshez képest eltérő időtartamban osztották be egészségügyi ügyelet keretében munkavégzésre, így esetükben megvalósult az egyenlőtlen munkaidő-beosztás. Az alperes kifejezett munkaidő-beosztást nem közölt ugyan a felperesekkel, de a munkáltatónál alkalmazott heti műtőbeosztás és havi ügyeleti beosztás alapján megállapíthaták, hogy mely napokon kell munkát végezniük és mely napok lesznek a pihenőnapjaik.
- [25] A Kúria szerint helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság azt, hogy a munkáltató nemcsak munkanapra, hanem pihenőnapra is elrendelhet munkavégzést, amennyiben annak jogszabályi feltételei fennállnak, ebben az esetben azonban a munkavégzés rendkívüli munkaidőben végzett tevékenységnek minősül. Azok a napok viszont, amelyeken a felperesek egészségügyi tevékenységet láttak el, az egyenlőtlen munkaidő-beosztásra tekintettel, a felperesek beosztás szerinti munkanapjai voltak.
- [26] Nem értett egyet a Kúria a másodfokú bíróságnak azzal kapcsolatban kifejtett álláspontjával sem, hogy az Eütev. tv. 12/G. § (1) bekezdése szerint kiadandó kötelező pihenőidő nem számítható egybe a heti pihenőnappal. Mind a pihenőidő, mind a pihenőnap a közalkalmazott regenerálódását biztosítja, tiltó szabály hiányában pedig nincs akadálya annak, hogy adott esetben ezeket egy időben adják ki, és teljesül az a cél is, hogy az egészségügyi ügyelet ellátását követően pihenjen annyit a közalkalmazott, hogy a következő beosztása szerinti munkanapon pihenten tudja végezni munkáját.
- [27] A Kúria szerint helytállóan állította az alperes felülvizsgálati kérelmében, hogy a közalkalmazottat a munkaidőben történő munkavégzéséért a tárgyhavi illetménye illeti meg. Az ügyeleti időben történő munkavégzést követően az Eütev. tv. 13/B. § (1) bekezdése szerinti juttatásra válik jogosulttá. Az Eütev. tv. 13/B. § (2) bekezdése arra az esetre tartalmaz rendelkezést, amennyiben az egészségügyi dolgozó nem a rá irányadó munkaidő-beosztás szerinti időben, hanem pihenőnapon teljesített ügyeletet. Mivel a perbeli esetben a felperesek nem a rájuk irányadó munkaidő-beosztásuk szerinti pihenőnapon teljesítettek ügyeletet, e jogszabályi rendelkezést esetükben nem kellett alkalmazni, így az úgynevezett kompenzáló pihenőidőre sem váltak jogosulttá. Ez akkor illetné meg a felpereseket, ha a beosztásuk szerinti pihenőnapjukon kötelezték volna őket egészségügyi ügyeleti tevékenység ellátására, ebben az esetben kellett volna számukra a munkaidő-beosztástól eltérő időben történő munkavégzés ellentételezéseként 50%-al emelt ügyeleti díjat vagy kompenzációs pihenőidőt biztosítani. Mivel a perbeli esetben erre nem került sor, megalapozatlanul kötelezte a másodfokú bíróság ezen összeg megfizetésére a munkáltatót.
- [28] 2. Az indítványozók eredeti indítványukban az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdés, XVII. cikk (3)–(4) bekezdése, XX. cikk (2) bekezdése, 25. cikk (1) bekezdése és 26. cikk (1) bekezdése sérelmét állították és kérték a kifogásolt bírói döntés megsemmisítését.
- [29] Az indítványozók szerint az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseit a támadott bírói döntés azért sérti, mert egyfelől lehetővé teszi, hogy az alperes összevonva adja ki a felperes munkavállalót több önálló jogcímen megillető távollétet, így sérült a munkavállaló napi és heti pihenőidőhöz külön-külön való joga, illetve közvetve az arra a napra a munkavégzésért járó többletdíjazáshoz való joga.

- [30] Az indítványozók kifejtették, hogy az Eütev. tv. preambuluma is deklarálja az egészségügyi dolgozó pihenéshez való jogát, az Mt. 105. § (1) bekezdése és a 106. § (1) bekezdése pedig külön definiálja a pihenőidő és a pihenőnap fogalmát. Az indítványozó álláspontja szerint a kettő összevonását tiltó szabály hiányában a Kúriának az Eütev. tv. preambulumból és a jogalkotói akaratból kellett volna kiindulni.
- [31] Az indítványozók hivatkoztak arra, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésének újítása a napi és heti pihenőidő önálló nevesítése. Álláspontjuk szerint az „és” kötőszóból az következik, hogy ezek az immár önálló jogok egyenként, külön-külön illetik meg a munkavállalókat, így egyszerre történő kiadásuk alaptörvény-ellenes.
- [32] Az indítványozók kérelmezték azt is, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján hívja fel az elsőfokú bíróságot a kifogásolt bírói döntés végrehajtásának felfüggesztésére.
- [33] Az indítványozók hiánypótlási felhívást követően kiegészítették indítványukat. Ebben hivatkoztak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint a 28. cikkének sérelmére is.
- [34] Az indítványozók a tulajdonhoz való jog sérelmével összefüggésben előadták, hogy az ügyeletben végzett ügyeleti díjkülönbözet mint már elvégzett, de ki nem fizetett munka után járó díjazás (mint már megszerzett tulajdon) az alkotmányos tulajdonjog védelmében részesül, melyet a Kúria ítélete megsértett.
- [35] Az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben állították a 28. cikk sérelmét. Hangsúlyozták, hogy a Kúria nem vette figyelembe a jogszabály célját és a törvényhozó szándékát, valamint nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte az alkalmazott jogszabályi rendelkezéseket, mivel az Alaptörvény kimondja, hogy a munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz. A Kúria értelmezésével az ügyeletesek elveszítik a napi pihenőidejüket, ha hétköznap ügyelnek, és elveszítik a heti pihenőnapjukat, ha hétvégén ügyelnek.
- [36] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadták, hogy a Kúria semlegességét megkérdőjelezi az, hogy a Kúria tárgyalásán és az ítélet indokolásában sem ismertette a felperesek jogi képviselőjének és a beavatkozó jog képviselőjének a beadványait, miközben az alperes indítványát részletesen feltárta. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben hivatkoztak a jogorvoslathoz való jog sérelmére is.
- [37] Az indítványozó az újabb indítvány kiegészítésében kiegészítette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azzal, hogy a Kúria nem tett különbséget az egészségben dolgozó ügyeletesek és a műszakban dolgozók munkarendje között.

II.

- [38] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XVII. cikk (4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [39] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt döntenit kell annak befogadásáról. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [40] Az Alkotmánybíróság tanácsa megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai és tartalmi követelményeinek eleget tesz-e, és 2019. január 28-án az indítvány befogadásáról döntött; az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelve az ügyben azt, hogy mi tartozik az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésében kifejezetten nevesített napi és heti pihenőidőhöz való jog védelmi körébe, és összeegyeztethető-e ezzel a Kúria azon jogértelmezése, miszerint nincs akadálya a napi pihenőidő és a heti pihenőnap egy időben történő kiadásának olyan módon, hogy a napi pihenőidő beolvad a heti pihenőnapba.
- [41] A kérelem ugyanakkor a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek csak részben tesz eleget, mivel az indítványozó az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés sérelmére vonatkozóan önálló indoklást nem adott elő. Ezen túlmenően az indítvány a nem Alaptörvényben foglalt jogok tekintetében önállóan nem bírálható el [R cikk (2) bekezdés, 25. cikk (1) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]. Hasonlóan nincs érdemi vizsgálatnak helye – az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya miatt – az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való joggal összefüggésben, mivel az ügyeleti díjkülönbözet jelen ügyben kötelmi jogi igény, amely nem minősül megszerzett tulajdonnak. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében pedig – az indítványban előadottakkal összefüggésben – nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.

IV.

- [42] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [43] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja {25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [49]}. Az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban hangsúlyozta: „Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [...]. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” (Indokolás [17]–[18])
- [44] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítélete azért sérti az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésében biztosított napi és heti pihenőidőhöz való jogot, mert a támadott bírói döntés lehetővé teszi, hogy a munkaadó összevonva adja ki a munkavállalót megillető napi és heti pihenőidőt, illetve a többletdíjazást. Ezért az Alkotmánybíróságnak először át kellett tekintenie a releváns esetjogát.
- [45] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően az éves fizetett szabadsághoz való joggal összefüggésben értelmezte az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság a 3341/2017. (XII. 20.) AB határozatban megállapította, hogy „[a]z Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése – az Alkotmány 70/B. § (4) bekezdéséhez igen hasonlóan – a munkavállaló alapjogaként rögzíti mind a munkavégzéshez közvetlenül kapcsolódó napi pihenőidőhöz, mind a munkavállaló tartós pihenését szolgáló heti pihenőidőhöz, továbbá a munkavállaló éves fizetett szabadsághoz való jogát. Ezek jogosultja mindenki, aki foglalkoztatási jogviszony keretében (munkaviszonyban, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban) munkát végez, és nem maga dönt a munkaideje felhasználásáról (ún. függő munka). Értelmszerűen nem illetheti meg ez a jog

a munkaviszonyban, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban nem állókat (mint pl. a vállalkozók vagy szabad foglalkozásúak), hiszen ők maguk döntenek el, mások hozzájárulása nélkül, mikor pihennek, és mikor dolgoznak. Az Alaptörvény az Alkotmánynál részletesebben határozza meg a pihenéshez való jog tartalmát, mert a munkavállaló tartós pihenésének biztosítására szolgáló éves fizetett szabadság mellett a munkavégzéshez közvetlenül kapcsolódó napi és heti pihenőidőt is külön említi.” (Indokolás [40])

- [46] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel jelen ügyben megállapította, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése alapvető jogként biztosítja a pihenéshez való jogot, amelyen belül – az Mt. fogalomhasználatához hasonlóan – megkülönbözteti a napi és heti pihenőidőhöz való jogot. Az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése jogosultságról szól, melynek tartalmát törvény állapítja meg, de annak lényeges tartalma az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében biztosított egészséghez való jogból következik, amelyet az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdése kifejezetten megerősít a munkavállalók tekintetében: „Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.” A pihenéshez való jog biztosítása elengedhetetlen az egészséget tiszteletben tartó munkafeltételek garantálásához, mert az a rendszeres munkavégzés során elhasznált erőforrások, a fizikai és szellemi energia pótlását, a munkavállaló testi és lelki regenerálódását biztosítja.
- [47] Az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése szoros kapcsolatban van az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való joggal is, amely átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [82]}. A munkaidőn kívüli szabadidő nélkül ugyanis a munkavállalónak nincs lehetősége magán- és családi életre. Ennek megfelelően az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése a munkavállaló identitásának és testi-lelki integritásának megőrzése érdekében biztosítja a napi és heti pihenőidőt a munkavállalók számára.
- [48] A jogosultság feltételei és annak pontos mértéke nem az Alaptörvényből következik, de az következik az Alaptörvényből, hogy a napi és heti pihenőidő önálló jogcímen illeti meg a munkavállalókat, mivel azok rendelkezése eltérő. Míg a napi pihenőidő a két munkavégzés közötti regenerálódást biztosítja, a heti pihenőidő az egymást követő munkanapok okozta testi és lelki megterhelést kívánja ellensúlyozni.
- [49] A napi és heti pihenőidőhöz való jog azonban nem korlátozhatatlan alapjog, hanem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően korlátozható. Az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében foglalt folyamatos és intézményes egészségügyi ellátás működtetése a pihenéshez való jog korlátja lehet.
- [50] 3. Az ügyeleti feladatellátás korlátozza az egészségügyi alkalmazottak Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésében biztosított napi és heti pihenőidőhöz való jogát, ezért törvény állapította meg az alapjog korlátozásának garanciáit, az ügyeleti feladatellátás idejének felső határát és az ügyeleti feladatellátás díjazását. A Kúria a kifogásolt ítéletében ezeket a garanciális rendelkezéseket értelmezte, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bíróság a jogszabály értelmezése során az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésében foglalt alapjog tartalmát érvényre juttatta-e.
- [51] A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}, ezért az Alkotmánybíróság a tények vonatkozásában a rendes bíróság által megállapított tényekre hagyatkozik. A rendes bíróság feladata annak eldöntése is, hogy az alapul szolgáló munkajogi jogvitában az ügyeleti feladatellátásra a munkaidő-beosztás szerinti rendes munkaidőben, a munkaidőn felül a munkáltató által elrendelt ügyelet keretében, vagy rendkívüli munkavégzés keretében került-e sor.
- [52] Az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban megállapította: „Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjog-korlátozásnak ez a tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.” (Indokolás [21]) Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a bíróság az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésében garantált napi és heti pihenőidőhöz való jog korlátozását a fentiek szerint értelmezte-e.

- [53] Az alperes azon magatartása, hogy a heti pihenőnappal együtt kiadottnak tekintette a napi pihenőidőt is, érinti az indítványozók pihenőidőhöz való jogát. Az ügyeleti feladatellátás az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében biztosított egészségügyi ellátás folyamatossága biztosításának egyik módja, ezért az egészségügyi dolgozók pihenőideje korlátozásának a legitim célja lehet.
- [54] Az Alaptörvénnyel összhangban az Mt. és az Eütev. tv. megkülönbözteti a napi és heti pihenőidőt. Az Mt. 104. §-a és – a közalkalmazott egészségügyi dolgozók vonatkozásában az Eütev. tv. 12/G. § (1) bekezdése – a napi munka, illetve egészségügyi tevékenység befejezése, valamint a következő munkanapi munkakezdés, illetve a következő, munkarend szerint megkezdett egészségügyi tevékenység között legalább 11 vagy – megszakítás nélkül működő egészségügyi szolgáltatók esetében a felek megállapodása alapján – legalább 8 óra, tehát egy rövidebb időtartamú pihenői biztosítását írja elő a munkanap, illetve a munkarend szerinti egészségügyi tevékenységet követő testi- és lelki regenerálódás céljából. Az Mt. 105. § (1) bekezdése hetenként két pihenőnap beosztását írja elő, a (2) bekezdése kifejezetten az egyenlőtlen munkaidő-beosztás esetére rendelkezik a heti pihenőnap beosztásáról, és a 105. § (4) bekezdése kimondja, hogy havonta egy pihenőnapnak vasárnapra kell esnie.
- [55] Ezzel összhangban az Eütev. tv. 13/B. § (2) bekezdés *b*) pontja – az Mt. 105. § és 106. §-ának alkalmazása körében – előírja, hogy a kiesett heti pihenőnapot (pihenőidőt) hét naptári napon belül legalább 24 órát kitevő, megszakítás nélküli pihenőidő biztosításával kompenzálni kell. Ennek hiányában a munkáltatónak meg kell fizetnie az ügyeleti díj 50%-kal emelt összegét.
- [56] A Kúriának az az értelmezése azonban, miszerint a napi pihenőidő és a heti pihenőnap egy időben kiadható, nem egyeztethető össze az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésével, mivel abból – a pihenőidők eltérő rendeltetésére tekintettel – az következik, hogy a napi és heti pihenőidő önálló jogcímen illeti meg a munkavállalókat.
- [57] A Kúria az Mt. 105. § (1) bekezdésének és az Eütev. tv. 12/G. § (1) bekezdésének és 13/B. § (2) bekezdésének értelmezésével tehát az egészségügyi dolgozók számára biztosított napi és heti pihenőidő jogalkotó által szándékolt terjedelmét oly mértékben leszűkítette, hogy ennek következtében megsértette az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdését.
- [58] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
- [59] 4. Az Alkotmánybíróság az ügy jelentőségére tekintettel az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján elrendelte e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/702/2019.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2020. évi 148. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 13/2020. (VI. 22.) AB HATÁROZATA

a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 64. § (4) bekezdését érintő alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Sulyok Tamás és dr. Szívós Mária alkotmánybírók* párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alaptörvény L cikk (1) bekezdéséből, II. cikkéből, VI. cikk (1) bekezdéséből, valamint XVI. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a gyámhatóság a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 64. § (4) bekezdése alapján a vér szerinti apa, a vélelmezett apa, valamint a gyermek alapvető jogaira, ezen túlmenően a házasságon alapuló stabil családi kapcsolatra is kiterjedő, komplex vizsgálatot és érdekösszemérést folytasson a származás kiderítésére irányuló per megindítását megelőzően.

2. Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:109. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Palotás Csongor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:109. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény L cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint a 25. cikk (2) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy apasági vélelem megdöntésére irányuló per volt, amelyet az indítványozó indított arra hivatkozással, hogy bár a 2016. február 14-én született gyermek anyjával való kapcsolata 2015. június 22-én megszűnt, apaságát DNS-vizsgálat bizonyítja. Az anya azonban a kapcsolat megszűnése után házasságot kötött egy másik férfival, akit emiatt a gyermek apjaként bejegyezték a születési anyakönyvi kivonatba.
- [3] A Monori Járásbíróság 14.P.20.488/2017/2. számú végzésével a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította. Indokolása szerint a Ptk. 4:109. § (1) bekezdése alapján – amely taxatív módon felsorolja az apasági vélelem megtámadására jogosultakat – az a férfi, aki magát a gyermek apjának állítja, akkor sem jogosult a más férfira nézve fennálló apasági vélelem megtámadására, ha esetleg a gyermek bizonyítottan tőle származik. A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 14.Pkf.51.304/2017/3. számú végzésével az elsőfokú végzést helyben hagyta. A Kúria az indítványozó ezt követően előterjesztett, tartalmilag alkotmányjogi panasznak minősülő felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, ugyanakkor egyidejűleg – a tartalom szerinti elbírálás követelményére hivatkozással – megkereste az elsőfokú bíróságot, hogy a beadványt alkotmányjogi panaszként kezelje, és azzal kapcsolatban tegye meg a szükséges intézkedéseket. A Monori Járásbíróság továbbította a panaszt az Alkotmánybíróságnak.
- [4] 3. Az indítványozó kérelmében rámutat, hogy a szülők és a gyermek közötti vérségi kapcsolat kiemelkedő jogi és érzelmi jelentőséggel bír. Az apa az anyához hasonlóan ösztönösen kötődik gyermekéhez, a hatályos szabályozás azonban – a vér szerinti apa keresetindítási jogának a kizárásával – lehetővé teszi, hogy a gyermek

anyja egy másik férfival való házasságkötés révén a biológiai apát egyoldalú döntéssel – annak akarata ellenére – elzárja a gyermekével való kapcsolattartástól. Az apának nincs lehetősége arra, hogy ezt megakadályozza, ez ellen bírói úton fellépjen, és apaságának a megállapítását kérje. Mindez sérti a nő és a férfi családi kapcsolatokban való egyenjogúságának a követelményét. Sérelmezi emellett, hogy – hátrányos megkülönböztetést okozva – a vélelmezett apa viszont jogosult a saját érdekében pert indítani, még akkor is, ha ennek nyomán a gyermek apátlanná válik. A vér szerinti apával való kapcsolattartás a gyermek érdeke is – hangzik továbbá az érvelés –, e családi kötelék ugyanis erkölcsi, érzelmi és anyagi támogatást is jelent a gyermek számára. A gyermek a származását érintő titkolózást – esetleg később annak a felismerését, hogy az apjának tekintett személy valójában nem a vér szerinti apja – becsapásnak tekintheti, és az benne törést is okozhat. Bár a gyermeknek magának lehetősége van a nagykorúvá válását követő egy éven belül az apasági vélelem megtámadására, az apa-gyermek kapcsolat helyreállíthatósága ekkor már kérdéses.

- [5] Az indítványozó szerint mindezek alapján a Ptk. 4:109. § (1) bekezdése a) sérti a nők és férfiak közötti egyenjogúság követelményét [Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdés]; b) hátrányos megkülönböztetést alkalmaz az apasági vélelem megtámadására nem jogosult vér szerinti apa és az ilyen jogosultsággal rendelkező vélelmezett apa között [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés]; c) nem egyeztethető össze az Alaptörvénynek a jogérvényesítés lehetőségét biztosító 25. cikk (2) bekezdés a) pontjával; végezetül pedig d) sérti a gyermek és szülő közötti kapcsolattartást, ebből következően pedig a család mint a társadalom alapegysége integritását [Alaptörvény L) cikk (1) bekezdés].

II.

- [6] 1. Az Alaptörvény érintett, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„L) cikk (1) Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

[...]

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.”

„25. cikk (2) A bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról és törvényben meghatározott egyéb ügyben.”

- [7] 2. A Ptk. támadott rendelkezése:

„4:109. § (1) Az apaság vélelmének megtámadására a vélelmezett apa, az anya, a gyermek, a gyermek halála után leszármazója jogosult.”

III.

- [8] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] Előjáróban kell utalni arra, hogy az alapper felperese beadványát felülvizsgálati kérelemként a Kúriára nyújtotta be, ezért azt a Kúriának kellett volna elbírálnia. A Kúria végzése rendelkező részében foglaltaknak megfelelően az elsőfokú bíróság továbbította a beadványt az Alkotmánybíróságnak. Ez korántsem szokásos módja az indítványok érkezésének, mivel az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz iránti indítványt az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani. Következésképpen az Alkotmánybíróságnak az ügyfeleket megillető nyilatkozási elv alapján, és figyelemmel az Abtv., valamint az Ügyrend szabályaira, a beadványt vissza kellett volna utasítania. A jövőben ilyen helyzetre az arra meghatározott jogkövetkezményt kívánja alkalmazni. Ennek ellenére az Alkotmánybíróság jelen ügyben kivételesen érdemben foglalkozott a panasszal. Az érdemi elbírálást indokolta az a tény, hogy a beadvány

az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napon belül érkezett, valamint tartalmát tekintve kétség-telenül alkotmányjogi érvekre alapozott. Emellett az alapper felperese felhívásra az Abtv. szerinti formai kritériumoknak megfelelően kiegészítette immár alkotmányjogi panasznak nevezett beadványát.

- [10] Az indítványozó az alapul szolgáló polgári eljárás felperese, így érintettnek minősül, és alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, továbbá szabályszerű meghatalmazással igazolt jogi képviselővel jár el. A rendes jogorvoslattal nem támadható másodfokú végzésben alkalmazott jogszabályi rendelkezés az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján normakontrollra irányuló alkotmányjogi panasszal megtámadható.
- [11] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja alapján Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz csak részben felel meg, mivel az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott L cikk (1) bekezdése és a 25. cikk (2) bekezdése [e cikk az indítvány benyújtását követően módosult: a magánjogi jogviták elbírálására vonatkozó előírás most is a 25. cikk (2) bekezdésében szerepel, de az jelenleg már nem tartalmaz pontokba szedett felsorolást] nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {az Alaptörvény L cikk (1) bekezdése vonatkozásában lásd: 25/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [25]; az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése vonatkozásában vesd össze: 3334/2019. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [96]; 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [8]}. E tekintetben érdemi vizsgálatnak ezért nincs helye.
- [12] Megállapítható végezetül, hogy az indítvány eleget tesz a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek: a kérelem a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait (a bíróság a sérelmezett jogszabályi rendelkezés alapján nem vizsgálta érdemben az indítványozó keresetét); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Ptk. 4:109. § (1) bekezdés]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XV. cikk (1) és (3) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi előírás miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott előírás alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [13] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [14] Az indítványozó által előadottak az Alkotmánybíróság megítélése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel: az apasági vélelem megdöntésének támadott szabálya – a megtámadásra jogosultak taxatív jellegű felsorolása – jelen ügyben akadályát képezi a vér szerinti apa és a gyermeke közötti jogi kapcsolat létrejöttének. Az Alkotmánybíróság mindeddig nem vizsgálta azt a kérdést, hogy e jogi helyzet milyen összefüggésben áll a hátrányos megkülönböztetés alaptörvényi tilalmával. Tekintettel továbbá arra, hogy a bíróság a támadott jogszabályi rendelkezésre hivatkozással nem vizsgálhatta érdemben az indítványozó keresetét, az ügy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét is felveti.
- [15] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [16] Az indítvány nem megalapozott.
- [17] Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a támadott rendelkezés, amely kizárja, hogy a vér szerinti apa a házasságon alapuló apasági vélelmet keresettel megtámadja, sérti-e az egyenlőséghez való jogot: az indítványozó a vélelmezett apával való összehasonlításban az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, az anyával való összehasonlításban pedig az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdésének a sérelmét állította.
- [18] 1. Mindenekelőtt az apasági vélelemre és a vélelem megtámadására vonatkozó szabályozás áttekintésére került sor.
- [19] 1.1. A Ptk. Családjogi Könyve a rokonság, azon belül a leszármazáson alapuló rokoni kapcsolatok szabályozása körében foglalkozik az apai és az anyai jogállással. Azt a biológiai tény, hogy a gyermek anyja az őt világra

hozó nő, a jog oldaláról a hatályos Ptk.-beli szabályok is rögzítik [Ptk. 4:115. § (1) bekezdés], ez a tény jellemzően nem vitás. Az apai jogállás azonban – bár elsődlegesen a biológiai származás alapozza meg – nem feltétlenül vérségi kötelékre vezethető vissza. A Ptk. szerint apaságot keletkeztető jogi tény: a) a házassági kötelék, b) élettársak esetén emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárás, c) az apai elismerő nyilatkozat és d) a bírósági határozat (Ptk. 4:98. §). Az apasági vélelem az apa és a gyermek között jogi kapcsolatot hoz létre, és ha egyik vélelem sem áll fenn, az apai jogállás betöltetlen is maradhat vagy ún. képzelt apa is bejegyezhető a nyilvántartásba [a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.), 60–61. §]. Hangsúlyozandó azonban a szülői felügyelet gyakorlása, illetve az a kérdés, hogy az apa (az apának vélelmezett férfi) és a gyermek között a szülő-gyermek kapcsolat ténylegesen kialakul-e, túlmutat a családi jogállás tisztázásán, azon, hogy jogilag kit kell a gyermek apjának tekinteni.

- [20] A felsorolt vélelmek joghatásukban egyenértékűek, az apasági vélelem keletkezése szempontjából viszont a sorrendjüknek jelentősége van. A Ptk. az anya házassági kötelékét tekinti alapvélelemnek, tehát elsősorban az anya férje tekintendő jogilag apának. Ebben az esetben a vélelem keletkezése automatikus (törvényes vélelem), annak bekövetkezéséhez külön nyilatkozatra vagy eljárásra nincs szükség. Ezt követi az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásban való részvétel, amely akkor keletkeztet apasági vélelmet, ha az anya nem él házassági kötelékben, de van élettársa, aki hozzájárult a reprodukciós eljáráshoz. Az apasági vélelem ehhez kapcsolódóan szintén automatikusan beáll. Amennyiben e két, említett vélelem egyike sem áll fenn, akkor a gyermekre vonatkozóan a szükséges hozzájárulás esetében apai elismerő nyilatkozat tehető. Végül pedig az apaság megállapítása érdekében pert lehet indítani, és ilyenkor a bírósági határozat keletkezteti az apaságot. A nemi érintkezés tényének vizsgálatára és az „összes körülmény gondos mérlegelésére” (e körben a vérségi kötelék bizonyítására) csak ebben a negyedik esetben, az apaság bírósági megállapítása esetében kerül sor.
- [21] A vélelmek sorrendisége azt is jelenti, hogy amennyiben egy előbb álló vélelem alapján az apai státuszt egy férfi betölti, akkor addig, amíg e vélelmet meg nem döntik, nem kerülhet sor a következő vélelem alapján az apai jogállás betöltésére. Így elkerülhető a kettős apaság. Tehát, ha például – mint jelen ügyben – az anya házasságban él, és a férj erre tekintettel az anya gyermeke tekintetében betölti az apai jogállást, akkor addig, amíg a férjjel szemben ez a vélelem fennáll, más férfi nem ismerheti el a gyermeket magáénak és pert sem indíthat az apai jogállása megállapítására.
- [22] Az apasági vélelem megdöntésére vonatkozó szabályok (Ptk. 4:107–114. §) szerint, ha az apaságot bíróság állapította meg, az apaság vélelmét – nyilvánvalóan arra tekintettel, hogy az orvostudomány fejlődésével az apaság kérdése ebben az eljárásban nagyfokú bizonyossággal megállapítható – egyáltalán nem lehet megtámadni, ha pedig a származás reprodukciós eljárás következménye, akkor csak abban az esetben, ha az anya férje vagy élettársa az eljáráshoz nem járult hozzá. Egyéb esetekben az apaság vélelmének megtámadására jogosult a) a vélelmezett apa; b) az anya (a gyámhatóság jóváhagyásával, kiskorú gyermekével együttesen); c) a gyermek, illetve a gyermek halála után leszármazója; d) az anya volt férje akkor, ha a vélelem alapján az anya újabb házasságban él, de ennek a vélelemnek a megdöntése esetén a volt férjet kellene apának tekinteni; e) az ügyész és a gyámhatóság azon az alapon, hogy az apai elismerő nyilatkozatot jogszabály megkerülése céljából tették. A jogszabály rendelkezik a perindítás személyességéről és a megtámadási határidőkről is. Eszerint a kiskorú gyermek és az anya a gyámhatóság hozzájárulásával a gyermek hároméves koráig indíthat pert, a többi jogosult pedig az apasági vélelem keletkezésétől számított egy évig. Ha a vélelmezett apa a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot tévedés, megtévesztés vagy jogellenes fenyegetés hatása alatt tette meg, a vélelem megdöntése iránt a tévedés, megtévesztés felismerésétől, jogellenes fenyegetés esetén a kényszerhelyzet megszűnésétől számított egy éven belül indíthat pert. Amennyiben pedig a perindításra a gyermek a nagykorúvá válásáig nem került sor, az ezt követő egy éven belül a gyermek önállóan jogosult a perindításra. Az, aki a megtámadás alapjául szolgáló tényről a rá megállapított határidő kezdete után szerzett tudomást, a tudósszerzéstől számított egy év alatt támadhatja meg az apaság vélelmét. Az apaság vélelmét megdöntő ítélet mindenkiel szemben hatályos. A jogszabály rendelkezik végezetül arról is, hogy ha a bíróság az apasági vélelem megdöntése iránti keresetnek helyt ad, indokolt esetben, kérelemre a gyermeket feljogosíthatja családi nevének további viselésére (akkor is, ha az apai jogállás betöltetlen marad és akkor is, ha az apai jogállást más tölti be); és azt a férfit, aki a gyermeket hosszabb időn keresztül a családjában a sajátjaként nevelte, feljogosíthatja a gyermekkel való kapcsolattartásra.

- [23] Az apasági vélelem megdöntésére irányuló eljárás esetében tehát az apai státusz valamely, a Ptk.-ban szabályozott okból betöltött (ennek hangsúlyozására azért van szükség, mert képzelt apa bejegyzése esetében az apai státusz szintén nem üres, de ilyenkor nincs szükség perindításra), és a származási per az érintett férfi apai jogállásának a megszüntetését célozza. A vélelem megdöntése esetében az apai jogállást később betöltheti más férfi, de az akár betöltetlen is maradhat.
- [24] 1.2. Az általános kereteken belül kifejezetten a vér szerinti vagy biológiai apának (feltételezett apának) az apai jogállás tisztázásával kapcsolatos jogosultságaira szűkítve a vizsgálat fókuszát, a szabályozás kapcsán a következők állapíthatók meg.
- [25] 1.2.1. Az apai jogállás betöltetlensége esetében a vér szerinti apa jogosult az apaság önkéntes elismerésére. Az apai státusz létrejötte azonban nem az apa egyoldalú elhatározásán múlik, annak teljes hatályúvá válásához szükséges az anyának, a kiskorú gyermek törvényes képviselőjének (ez lehet akár az anya is, illetve érdekelletét esetében helyette a gyámhatóság) és – ha a gyermek a tizennegyedik életévét betöltötte – a gyermeknek a hozzájárulása [Ptk. 4:101. § (1) és (5) bekezdés].
- [26] Az apa a szükséges hozzájárulások megtagadása ellenére is betöltheti a gyermek másik szülőjének a státuszát, mivel mindaddig, amíg az apai jogállás üres, pert indíthat az apaság bírósági megállapítása iránt [kivéve az a férfi, aki reprodukciós eljárás lefolytatásához ivarsejtet vagy embriónt adományozott, lásd: Ptk. 4:103. § (1) bekezdés, 4:104. § (3) bekezdés]. A biológiai apa érdekei tehát a jogszabály alapján ebben az esetben védettek.
- [27] 1.2.2. Amennyiben az apai jogállás betöltött (például az anya házassága miatt, vagy azért, mert a gyermeket egy másik férfi, aki nem a gyermek vér szerinti apja, a magáénak ismerte el), az anya-apa-gyermek viszony mellett a vélelmezett apa érdekeire és a gyermekkel való viszonyára is figyelemmel van a jogszabály.
- [28] Az egyik eset az apaság más férfi általi elismerése. A biológiai apa ez ellen nem léphet fel közvetlenül, a vélelmet nem támadhatja meg. Egyetlen kivétel van csak: ha az apaság bírósági megállapítása iránti per már folyamatban van, mert ilyenkor a Ptk. 4:101. § (6) bekezdése szerint a másik férfi által tett apai elismerő nyilatkozat csak akkor válik teljes hatályúvá, ha a per jogerős befejezésére az apaság megállapítása nélkül kerül sor. Emellett még két közvetett eszköz áll a vér szerinti apa rendelkezésére: egyrészt, ha az apai elismerő nyilatkozatot jogszabály megkerülése céljából tették, az ügyész és a gyámhatóság jogosult annak a megtámadására. Ez nem jelent jogosultságot a biológiai apának, de a vélelem megtámadását akár az ő fellépése alapján, az ő érdekében is kezdeményezhetik. Másrészt a vér szerinti apa – bár kérelmet nem nyújthat be gyám kirendelésére –, megkeresheti a gyámhivalt, hogy rendeljen ki hivatalból eseti gyámot a gyermek törvényes képviselőjének ellátására a származási per megindításához. A gyermek ugyanis jogosult az apasági vélelem megtámadására. A gyámhivatal a „származási per megindításához vizsgálja, hogy a származás kiderítése a gyermek érdekében áll-e” [Korm. r. 64. § (1) és (4) bekezdés].
- [29] A másik eset az, ha az apaság vélelme az anya házassága alapján áll fenn: az anya a gyermek fogamzási idejének kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak legalább egy része alatt házassági kötelékben állt, tehát praktikusán a fogamzási időben már házas volt, vagy ezután, de még a gyermek megszületése előtt házasságot kötött. Az előző esettel szemben ilyenkor a Ptk. maga egyáltalán nem ismeri el, hogy a gyermek biológiai apjának az érdeke védelemre szorulhat. Az apasági vélelmek sorrendisége miatt apai elismerő nyilatkozat megtételére vagy az apaság bírósági megállapítása iránti per indítására csak akkor lenne lehetősége a biológiai apának, ha előbb a fennálló apasági vélelem megdőlné, ennek a megtámadására azonban a Ptk. 4:109. § (1) bekezdése alapján nincs jogosultsága. (Speciális helyzetet szabályoz a Ptk. 4:114. §-a, amikor a vélelmezett apa, az anya és a biológiai apa közösen, akarategységben kéri a bíróságtól annak a megállapítását, hogy a gyermeknek nem az anya férje vagy volt férje az apja. Ez azonban nem nyújt megoldást arra az esetre, ha az anya és a férj bármely okból nem támogatják a vér szerinti apa apaságának az elismerését.) A vér szerinti apa ebben az esetben csak az eseti gyám kirendelése útján érheti el közvetett módon a perindítást [Korm. r. 64. § (1) és (4) bekezdés].
- [30] 1.2.3. Az idézett előírások alapján megállapítható, hogy a jogalkotó a gyermek érdekének az elsődlegességéből kiindulva a gyermek, az anya, a jogilag apai státuszban lévő, vélelmezett apa, illetve a gyermek biológiai (vagy feltételezett) apjának az érdeke közötti kényes egyensúly megtalálására törekedett. Adott esetben azonban akár

a gyermeki érdekek – a gyermek stabil családban való nevelkedéséhez és a vérségi származás tisztázásához fűződő érdeke – is szembekerülhetnek egymással.

- [31] 2. Az Alkotmánybíróság a következőkben összefoglalta az Alaptörvény XV. cikkével összefüggő gyakorlatának jelen ügy eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró elemeit.
- [32] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés első mondatának (amely szerint „[a] törvény előtt mindenki egyenlő”) pozitív irányú megközelítést tartalmazó egyenlőségi klauzulája és a (2) bekezdés szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma (negatív irányú megközelítés, amely az alapjogok tekintetében és egyúttal védett tulajdonság alapján tett különbségtételt tiltja) az egyenlőséghez, egyenlő bánásmódhoz való jog két, szorosan összetartozó aspektusát jelentik. A (3) bekezdés ezt követően külön is kiemeli a férfiak és nők egyenjogúságát, megtiltva a nemi alapon történő különbségtételt. A (4) bekezdés általánosságban az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkóztatás védelméről szól, e rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. Végezetül az (5) bekezdés kiemel néhány konkrétan nevesített, különleges gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő társadalmi csoportot (családok, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők).
- [33] A XV. cikk (1)–(3) bekezdései tilalmat és jogosultságot is jelentenek egyben, ezzel szemben a (4)–(5) bekezdések állami intézményvédelmi, szabályozási, intézkedési kötelezettségeket rögzítenek, „[e] klauzulák elsősorban államcélakat fogalmaznak meg, tehát elsődleges címzettjei állami szervek” {3001/2016. (I. 15.) AB határozat, Indokolás [44]}. „Az intézkedések meghozatala az Alaptörvény XV. cikk (4) és (5) bekezdéseiből fakadó állami kötelezettség. [...] A segítség és védelem hangsúlyozása azt jelenti, hogy az állam nemcsak az egyébként az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó alapjog-védelmi köteletségének kell, hogy eleget tegyen, hanem az esélyegyenlőség érdekében további intézkedések megtételére is köteles.” {40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [57]} E kötelezettség azonban – szemben az Alaptörvény XV. cikk (1)–(3) bekezdésében garantált jogokkal – az érintettek részéről nem kikényszeríthető {vesd össze: 3127/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [24]; 3001/2016. (I. 15.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}.
- [34] Mindezek alapján a törvény előtti egyenlőség a magyar alkotmányos rendszer jellegadó alapértéke, amely az egész jogrendszert átható általános követelményként jelenik meg, és nem kötődik az életviszonyok tartalmilag egyértelműen körülhatárolható köréhez. Az egyenlőségből származó legalapvetőbb követelmény, alkotmányosan védett igény, hogy a releváns szempontból hasonló eseteket hasonlóan kezeljék, a különbözőket pedig különbözőképpen. Mindez nem jelenti a megszerezhető jogok terjedelmének teljes azonosságát, azt azonban mindenképpen, hogy a jogok nem oszthatók el önkényes kritériumok alapján.
- [35] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyok között {lásd: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; lásd legutóbb: 3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. Alkotmányjogi szempontból a különbségtétel akkor aggályos, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis az önkényes {lásd pl.: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]}. Elsősorban tehát az a kérdés, hogy fennáll-e a korlátozás (fennáll-e megkülönböztetés, eltérő-e a bánásmód; az eltérő bánásmód hátrányos-e az érintettnek; az érintettek összehasonlítható helyzetben vannak-e, tehát a megkülönböztetés homogén csoportba tartozó személyek között áll-e fenn). Ezután azt kell megvizsgálni, hogy az eltérő bánásmód a vonatkozó alkotmányjogi mérce alkalmazásával igazolható-e.
- [36] Mivel az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdése az (1) bekezdésbe foglalt egyenlőségi szabály egyik speciális, nevesített esete, ennek vizsgálatakor a fentiek megfelelően irányadók.
- [37] 3. Jelen ügyre vonatkoztatva mindezt az Alkotmánybíróság először a vélelmezett apa és a vér szerinti (feltételezett) apa között a származási per megindítására vonatkozó joggal összefüggésben állított különbségtételt vizsgálta meg.
- [38] 3.1. Megállapítható, hogy az indítványozó által állított különbségtétel fennáll: házasságon alapuló apasági vélelem esetében a vélelmezett apa jogosult megindítani az apaság vélelmének megdöntésére irányuló pert. Ezzel szemben a vér szerinti apa ugyanezen vélelmet nem támadhatja meg, közvetlenül nem indíthat eljárást a másik

férfi apasága tekintetében fennálló, házasságon alapuló vélelem megdöntése céljából, holott ez előfeltétele a saját apasága megállapíthatóságának.

- [39] A vélelmezett apa tehát érvényesíteni tudja azt az érdekét, hogy a gyermekkel kapcsolatos jogait és kötelezettségeit a biológiai származás alapozza meg, és a vérségi kötelék hiánya esetében a gyermekkel fennálló jogi kötelék megszüntetését az előírt perindítási határidőt betartva el tudja érni. A perindításhoz nem szükséges semmilyen engedélyt vagy hozzájárulást beszereznie. A vér szerinti apa hátránya ehhez képest abban áll, hogy a vélelmezett apával ellentétben közvetlenül a bíróságnál nem kezdeményezheti az apai jogállás tisztázását és ezzel összefüggésben saját apasága jogi elismerését, még akkor sem, ha a biológiai származás ténye egyébként bizonyított. Így pedig el van zárva annak a lehetőségétől is, hogy a gyermekével jogilag rendezett módon kapcsolatot tartson. A gyámhatóság megkeresése eseti gyám hivatalból történő kirendelése és a származási pernek a gyám által történő megindítása céljából aligha egyenértékű a származási per közvetlenül történő megindításának a lehetőségével. A gyámhivatalnak ugyanis mérlegelési joga van a gyámrendelés tekintetében. Ilyen, az eljárásba beépített „szűrő” a vélelmezett apa vonatkozásában nem áll fenn.
- [40] A perindítás célja a vélelmezett apa és a biológiai (feltételezett) apa esetében is elvi szempontból azonos: az apai jogállás vérségi alapon történő tisztázása, bizonyosság szerzése az tényleges apaságról. Ebből a speciális szempontból a vélelmezett és a biológiai (feltételezett) apa összehasonlítható helyzetben vannak.
- [41] 3.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a megkülönböztetés alkotmányjogi szempontból történő igazolhatóságát – észszerűségét – vizsgálta meg, ennek során a szükséges mértékig feltárta az érintett alapjogok – ideértve az emberi méltósághoz való jog {Alaptörvény II. cikk, a határozat indokolásának IV/3.2.1. pontja (Indokolás [44] és köv.)}, magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog {Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, a határozat indokolásának IV/3.2.2. pontja (Indokolás [51] és köv.)}, valamint a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga {Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés, a határozat indokolásának IV/3.2.3. pontja (Indokolás [57] és köv.)} – tartalmát.
- [42] Kiemelendő ezzel összefüggésben, hogy az Alkotmánybíróság korábban, az Alkotmány hatálya alatt már több alkalommal foglalkozott az apasági vélelem jogintézményével és az annak megtámadhatóságára vonatkozó egyes szabályok alkotmányosságával [57/1991. (XI. 8.) AB határozat és 879/B/1992. AB határozat a törvényes képviselő perindítási jogáról; 982/B/1998. AB határozat a vélelem megtámadásának határidőhöz kötéséről; 1196/B/2008. AB határozat a házasságon alapuló apasági vélelem anya általi megtámadhatatlanságának kérdéséről; 340/E/2006. AB határozat a szülői jogállás megszerzése, valamint a férfiak és a nők egyenlőségének összefüggéséről]. E határozatok az emberi méltósághoz való jogot, a törvény előtti egyenlőséget, a férfiak és a nők egyenjogúságát garantáló alkotmányi rendelkezésekre, valamint a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát előíró szabályra támaszkodtak. Bár kifejezetten azt a kérdést, hogy alkotmányos-e az állított vér szerinti apa keresetindítási jogának a hiánya, a szóban forgó döntések nem vizsgálták, számos, a jelen ügy eldöntése szempontjából releváns megállapítást tettek.
- [43] Az Alaptörvény hatálybalépését követően – kifejezetten a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban (Indokolás [27]–[34]) rögzített szempontok figyelembevételével és arra való hivatkozással – hozott, a korábbi gyakorlatot megerősítő határozatok alapján {az emberi méltósághoz való jog tekintetében lásd: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, [129]–[130]; a törvény előtti egyenlőség tekintetében lásd: 8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [21]; a férfiak és a nők egyenjogúságát érintően lásd: 17/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]; a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát illetően lásd: 3018/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [33]} nincs akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság a jelen ügyben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán támaszkodjon a korábban kidolgozott érvekre és alkotmányossági összefüggésekre.
- [44] 3.2.1. A származás kiderítéséhez való jog (Alaptörvény II. cikk)
- [45] Az apai jogállást keletkeztető vélelmek esetében – az apaság bírói megállapításának esetét kivéve – a nemi érintkezés, illetve a származás tényét nem kell igazolni vagy bizonyítani. A vélelem a tényleges vérségi kötelék fennállásától függetlenül hoz létre jogokkal és kötelezettségekkel járó jogi kapcsolatot a gyermek és az apa között. Indokolt ezért, hogy a jog ne kezelje megdönthetetlenként az apasági vélelmeket, biztosítva ezzel az apának és a gyermeknek is a tényleges vérségi származás kiderítésének a lehetőségét.

- [46] Az Alkotmánybíróság gyakorlatát alapul véve az anyává, illetve apává válás folyamata hozzátartozik az önazonosságához {vesd össze: 3172/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [23]}, és pozitív értelemben a vérségi származás kiderítése, illetőleg negatív értelemben az arra vonatkozó törvényi vélelem vitatása, kétségbevonása ezen túlmenően is mindenkinek a legszemélyesebb joga [57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 278]. Amint arra a 3371/2019. (XII. 16.) AB végzés is rámutatott „[a]z Alkotmánybíróság [...] az emberi méltósághoz való jog alapján biztosít alkotmányos védelmet az önazonosságához, a személyiség integritásához (erkölcsi integritáshoz) való jognak vagy az önrendelkezés jogának, külön is nevesítve és alapjogi minőségre emelve többek között a vérségi származás kiderítéséhez való jogot [57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 279]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az általános személyiségi jog tartalmi eleme tehát az önazonosságához való jog” (Indokolás [14]).
- [47] A nemzetközi dokumentumok és a gyakorlat elsősorban a gyermek oldaláról közelítik meg ezt a kérdést. A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (kihirdette: 1991. évi LXIV. törvény) 7. cikke szerint például kimondja, hogy a gyermeknek joga van ahhoz, hogy lehetőség szerint ismerje szüleit, valamint ahhoz, hogy ezek neveljék. Ezzel összhangban „[a] vérségi származás kiderítéséhez fűződő jogot az Alkotmánybíróság jellemzően a gyermeki jogok perspektívájából vizsgálta, és rögzítette, hogy a jogilag elismert apaság és a biológiai származás ténye nem mindig esik egybe, joghatások a jogilag elismert apasághoz kötődnek (1196/B/2008. AB határozat, ABH 2009, 2403, 2406). Az egyéniség kialakulása, megtalálása során nagy jelentőséggel bír a származás, amely a személyiség részeként fontos támpontot nyújt az egyéniség fejlődéséhez és megtalálásához.” {3371/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]}
- [48] A származás kiderítésének az igénye azonban éppúgy felmerülhet a (vélelmezett vagy vér szerinti) apa oldalán is: „A vérségi származáshoz való jog [...] két pólusú jog, egyik pólusán a gyermek, a másikon a szülő, az alkotmányjogi panasszal érintett esetben az apa áll. Az Alkotmánybíróság a vérségi származáshoz való jog apai pólusát vizsgálva osztja a német Szövetségi Alkotmánybíróság azon megközelítését, miszerint »[a] gyermek személyiségi jogán alapuló, származása megismeréséhez való jogához hasonlóan, a férfi önazonosságát is érinti azon szándéka, hogy megtudja, egy gyermek tőle származik-e. Mindez érinti azt a lehetőséget is, hogy individuumként nem csak szociális, hanem genetikai kapcsolatban is álljon másokkal, [...]« [BVerfGE 108, 82 (105)]. [...] [A]z önazonosságához való jog normatív tartalma kiterjed a biológiai apának a gyermekei származásának megismeréséhez fűződő jogára is, azaz arra, hogy tudja, mely gyermek származik tőle. [...] [A]z egyén személyiségének kibontakozásához és egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a vérségi származás ismerete.” {3371/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]–[18]}
- [49] Az Alkotmánybíróság e körben – mivel gyakorlata szerint „az alapjogok érvényesülésének minimális mércéjeként fogadja el a nemzetközi jogvédelmi mechanizmusok által biztosított jogvédelmi szintet” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33], vesd össze még: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [28]; 13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [24]} – figyelemmel volt az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4. napján aláírt Egyezmény (a továbbiakban: EJEE) alapján az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által kialakított értelmezési keretre is. Az apának a származás megismeréséhez való jogát az EJEB szintén védelem alá helyezi, és azt az EJE 8. cikke részeként kezeli (az emberi méltósághoz való jogot az EJE nem tartalmazza): „A 8. cikk nemcsak a »családi életet«, hanem a »magánéletet« is védelemben részesíti. Az apaság megállapításával vagy megtámadásával kapcsolatos eljárás az érintett férfi 8. cikk szerinti értelemben vett magánéletét érinti, amely az egyén személyes identitásának fontos aspektusait foglalja magában” [lásd például: EJEB *Tóth Krisztián Barnabás kontra Magyarország* (48494/06), 2013. február 12., 28. bekezdés].
- [50] Összefoglalva a fentieket: a származás mint a személy identitásának, önazonosságának alapvető meghatározója, az emberi méltósághoz való jog (Alaptörvény II. cikk) védelmi körébe tartozik, amellett, hogy a szülő-gyermek viszonyt mint a családi kapcsolat alapját az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése is védelemben részesíti a házasság mellett. Alapjogi szempontból a vérségi származás kiderítéséhez való jog a gyermek mellett megilleti a vélelmezett és a vér szerinti (feltételezett) apát is az emberi méltósághoz való jog (Alaptörvény II. cikk) alapján.
- [51] 3.2.2. A magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés]
- [52] Amennyiben az érintett személyek érdekei és céljai azonosak (ideális esetben például a vélelmezett apa maga is szabadulni kíván az apai státuszából, egyidejűleg pedig a biológiai apa az anyával és a gyermekkel egyetér-

tésben be kívánja tölteni azt), akkor a jogi helyzetet pusztán hozzá kell igazítani ehhez az akarategységhez. A valóság azonban ennél komplexebb és bonyolultabb helyzeteket eredményez, ahol a vérségi köteléken kívül és attól függetlenül létező – adott esetben akár már hosszabb ideje fennálló – családi, érzelmi viszonyok érdek-konfliktust okozhatnak a biológiai apa, az anya, a gyermek és a vélelmezett apa viszonylatában.

- [53] Az Alaptörvény a származás kiderítéséhez való jognak nem ad feltétlen elsőbbséget. Egyrészt az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése szerint a családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony. Az Alaptörvény a vérségi kapcsolatra történő utalás nélkül részesíti védelemben a szülő-gyermek viszonyt mint a családi kapcsolat alapját (ezért nincs különbség például a vér szerinti és az örökbefogadott gyermek jogállása között). Másrészt az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése garantálja a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot is. Az apasági vélelem a családi jogállás rendezésére szolgál, amelynek a léte és stabilitása önmagában is érték, részét képezi a gyermek Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében elismert megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való alapjogának {kifejtve a határozat indokolásának IV/3.2.3. pontjában (Indokolás [57] és köv.)}. Továbbá ez ad alapot és jogi keretet a vélelem elsődleges céljának, amely a gyermek családban való nevelkedése, illetve tényleges családi gondoskodáshoz való jogának a biztosítása. A „családi élet” a vizsgált kontextusban a tartós, kiegyensúlyozott, *de facto* szülő-gyermek kapcsolatot jelenti. Nem változtat ezen az sem, hogy a vélelmezett apa és/vagy a gyermek a vérségi kötelék hiányáról egyébként tudott-e vagy sem.
- [54] Kérdésként felmerül, hogy a vér szerinti apa is hivatkozhat-e a családi élet tiszteletben tartásához való jogra akkor, ha más férfi tekintetében áll fenn apasági vélelem.
- [55] Az EJEB által kialakított gyakorlat szerint, ha a vér szerinti apa és a gyermek között a tényleges szülő-gyermek kapcsolat kialakult, akkor a családi élet védelmére való hivatkozás a vélelem ellenére megalapozott [EJEB *Kroon és mások kontra Hollandia* (18535/91), 1994. október 27.]. Ugyanakkor a természetes szülő és a gyermek közötti biológiai rokonság önmagában, a szoros személyi kapcsolat fennállását jelző további jogi vagy ténybeli elemek hiányában nem elegendő a 8. cikk alapján a családi életnek biztosított védelem felhívására [EJEB *Anayo kontra Németország* (20578/07), 2010. december 21., 56. bekezdés; EJEB *Tóth Krisztián Barnabás kontra Magyarország* (48494/06), 2013. február 12., 27. bekezdés). Kivételesen viszont a kialakítani kívánt családi élet („*intended family life*”) is a 8. cikk hatálya alá eshet, nevezetesen olyan esetekben, amikor az a tény, hogy a családi élet még nem került kialakításra, nem róható a kérelmező terhére. Különösen, ha a körülmények indokolják, akkor a családi életnek ki kell terjednie azon potenciális kapcsolatra is, ami a házasságon kívül született gyermek és a természetes apa között kifejlődhet. Azok a faktorok, amelyek a szoros személyes kapcsolat valós, gyakorlati fennállásának megállapítása szempontjából ilyen esetekben relevánsak, magukban foglalják a természetes szülők közötti kapcsolat jellegét, valamint az apa gyermek iránti, illetve gyermekkel szembeni, a születést megelőző és azt követő, bizonyítható érdeklődését és elkötelezettségét [EJEB *Anayo kontra Németország* (20578/07), 2010. december 21., 57. bekezdés; EJEB *Tóth Krisztián Barnabás kontra Magyarország* (48494/06), 2013. február 12., 27. bekezdés).
- [56] Az ügy körülményeitől függően tehát a vélelmezett és a vér szerinti apa is felhívhatja jogai védelmében az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését.
- [57] 3.2.3. A gyermek joga a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés]
- [58] A gyermek védelmének alaptörvényi biztosítékát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése akként fogalmazza meg, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ennek a védelemnek és gondoskodásnak a megvalósítása a család, az állam és a társadalom kötelessége is (vesd össze: 982/B/1998. AB határozat, ABH 2006, 1153, 1154–1155). Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdéséből csak a gyermeknek a tényleges családi gondoskodáshoz való jogosultsága következik, nem lehet azonban úgy értelmezni ezt a rendelkezést, hogy az tartalmazza a gyermeknek a vérségi családba – jogi értelemben való – tartozáshoz való jogát is [lásd hasonlóan: 57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 278]. A család kölcsönös gondoskodáson alapuló, tartós érzelmi és gazdasági életközösség {43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]}, ez viszont nemcsak a vérségi családokra igaz. A gyermeknek nemcsak a vér szerinti szülei tudják megadni a számára szükséges stabil családi háttérrel, védelmet és gondoskodást. „Az alkotmányos gyermekvédelem családi védelmi eleme [...] egyaránt megvalósulhat a vérségi és a nem vérségi, azaz »csak« szociológiai és jogi értelemben vett családon belül, ennek megfelelően az utóbbi esetben olyan családban is, ahol az apai státusz nélkül alapul az apaság [...] vélelmén, hogy az egyúttal egybeesne

az objektív biológiai igazsággal. A családfogalom gyermekvédelem szempontjából történő ilyen tág értelmezése azért is indokolt, mert a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődését gyakran éppen a fennálló szociológiai és jogi értelemben vett családi háttér megbolygatása, nyilvános megkérdőjelezése befolyásolható hátrányosan.” (982/B/1998. AB határozat, ABH 2006, 1153, 1155) A vélelmezett apával fennálló jogi és *de facto* kapcsolatra tekintettel a vér szerinti apával való *de facto* kapcsolat kialakítása avagy fenntartása tehát nem mindig áll a gyermek érdekében.

- [59] Nem szükségszerű azonban, hogy a vér szerinti apa megjelenése feltétlenül ellentétes legyen a gyermek érdekében. Előfordulhat, hogy éppen az apasági vélelem megdöntése és a biológiai apa szülői státuszba kerülése szolgálja azt jobban. Függ ez egyrészt attól, hogy az apasági vélelem pusztán a családi státusz rendezettségét szolgálja-e avagy ténylegesen szülő-gyermek kapcsolat alapjaként is szolgál [vesd össze például: EJEB *Znamenskaya kontra Oroszország* (77785/01), 2005. június 2.; EJEB *Schneider kontra Németország* (17080/07), 2011. szeptember 15.]. Továbbá attól is, hogy az apasági vélelem esetleg a gyermek és a biológiai apa között *de facto* már kialakult – és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett – szülő-gyermek kapcsolat fenntartását akadályozza-e {vesd össze: 3371/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [18]; Kroon és mások kontra Hollandia (18535/91), 1994. október 27.}
- [60] Összefoglalva a fentieket: amennyiben az apai jogállás házasságon alapuló apasági vélelem alapján betöltött, akkor – tényállástól függően – a vér szerinti (feltételezett) apa alkotmányjogi értelemben a származás megismeréséhez, kiderítéséhez (Alaptörvény II. cikk) való jog mellett a családi élet tiszteletben tartásához való jogra [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] is hivatkozhat. Ezzel pedig szemben állhat adott esetben a vélelmezett apának a családi élet tiszteletben tartásához való joga [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés]. Elsődlegesen azonban a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogára kell tekintettel lenni [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés]. Az alapjogi szempontokon túl mindezt keretbe foglalja az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, amely úgy rendelkezik, hogy a családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.
- [61] 3.3. A hatályos jogszabályi rendelkezések a vér szerinti apa számára nem teszik lehetővé, hogy a származás kiderítéséhez való alapvető jogát bíróság előtt közvetlenül érvényesítse, mivel a Ptk. 4:109. § (1) bekezdése – a vélelmezett apával szemben – neki nem adja meg az apasági vélelem megtámadásának a lehetőségét. A vér szerinti apának csak arra van lehetősége, hogy a Korm. r. alapján eseti gyám kirendelése és ezen keresztül a származási per megindítása céljából megkeresse a gyámhatóságot [Korm. r. 64. § (1) bekezdés]. A gyámhatósági eljárásban a vér szerinti apa közvetlenül érintett személyként ügyfélnek minősül, és a gyámhatóság döntését a bíróság előtt megtámadhatja [vesd össze például: EJEB *Tóth Krisztián Barnabás kontra Magyarország* (48494/06), 2013. február 12. ítélet alapjául szolgáló bírósági eljárás; a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.116/2007/10. számú ítélete]. Tehát, míg az alapvető jogok védelme a vélelmezett apa esetében közvetlenül, addig a vér szerinti apa vonatkozásában közvetett módon biztosított. E különbségtétel észszerűségét vizsgálva – figyelemmel a jelen határozat indokolásának IV/3.2. pontjában (Indokolás [41] és köv.) részletezettekre is – az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [62] A vélelmezett apa esetében az apasági vélelem megdöntésére irányuló, közvetlen keresetindítás lehetőségét az indokolja, hogy a vélelem keletkezése a törvény rendelkezései alapján automatikus, ahhoz egyáltalán nem szükséges a származás tényének a bizonyítása. Az apasági vélelem azonban nemcsak jogokat, hanem kötelezettségeket is keletkeztet. Éppen ezért, ha a vérségi kapcsolat hiányzik, és a férj sem kívánja a vélelem ennek ellenére történő fenntartását, lehetőséget kell adni számára annak megfelelő határidőben való megtámadására. Az apasági vélelem – mint a jogi értelemben vett családi kapcsolat – mindenáron és minden körülmények között történő kényszerű fenntartása ellenétes lenne e jogintézmény rendeltetésével. A megtámadási határidő a gyermek érdekeinek és alapvető jogainak a védelmére hivatott, mások alapvető jogát azonban a vélelmezett apának a saját apai státusza megszüntetését célzó keresetindítása nem érinti.
- [63] Ezzel szemben, ha a vér szerinti apa be kívánja tölteni az apai státuszt, akkor a perindítás kívülről történő beavatkozást jelent egy jogilag létező, és – ha sem a vélelmezett apa, sem az anya nem támadja meg a vélelmet – adott esetben akár ténylegesen is funkcionáló családi kapcsolatba, amelynek fenntartása kifejezetten a gyermek alapjoggal védett alapvető érdeke. Mindazonáltal a vér szerinti apa származás megismeréséhez való joga az emberi méltóság részeként alapvető jog, ezért értelemszerűen az sem hagyható figyelmen kívül. Azonban ebben az esetben – a vélelmezett apa keresetindításától eltérően – a konkrét ügy tényeinek és körülményeinek a figyelembe vételével történő valódi érdekösszemérésre van szükség. A közvetlen perindítás a hatályos

szabályok szerint erre nem adna lehetőséget: az apaság vélelmének a megdöntésére irányuló perben a bíróság kizárólag a gyermek származását vizsgálhatja, az eljárásban nem szempont a gyermek vagy a vélelmezett apa érdeke, az, hogy a konkrét eset körülményei alapján az apasági vélelem további fenntartása, avagy éppen annak a megdöntése szolgálná jobban az alapvető jogok – elsősorban a gyermek alapvető jogainak – védelmét.

- [64] A vér szerinti apa – mint a jogilag létező családba kívülről beavatkozó személy – és más érintettek érdekeinek az összemérését tehát még a származási per megindítása előtt kell elvégezni. Ezt szolgálja a hatályos szabályok szerint az eseti gyám kirendelésére irányuló gyámhatósági eljárás. A jelenlegi rendszerben a gyámhatóság az a szakigazgatási szerv, amely – bírósági kontroll mellett – a vér szerinti apa jogait is mérlegre téve eldönti, hogy indokolt-e a gyermek érdekében a perindítás, amely per eredményeként végső fokon a házastárs törvényen alapuló apaságának vélelme megdőlhét. A gyámhatóság a vér szerinti apa kérelmére köteles határozatot hozni a gyám kirendeléséről vagy annak megtagadásáról, amely döntés bíróság előtt megtámadható. Az ügy alapjogi érintettsége miatt a gyámhatóság eljárásával szemben az Abtv. 46. § (3) bekezdése szerinti alkotmányos követelmény, hogy a gyámhatóság a Korm. r. 64. § (4) bekezdése alapján („a származás kiderítése a gyermek [...] érdekében áll-e”) komplex, a vér szerinti és a vélelmezett apa, valamint a gyermek alapvető jogaira együttesen kiterjedő vizsgálatot és érdekösszemérést folytasson. A hatóság tényállásmegállapítási kötelezettsége körében szükség esetén a felek nyilatkozata mellett széleskörű bizonyítást is fel kell vegyen arra nézve, hogy a vér szerinti apa elkötelezettsége, a kialakult, adott esetben a stabil, kiegyensúlyozott házasság keretei közti családi viszonyok megbontása indokolt-e, a gyermek érdekében áll-e (vesd össze például: a Kúria Kfv.II.37.216/2016/20. számú ítélete). Az alapvető jogok érintettsége, és amiatt, hogy a vér szerinti apa közvetlenül nem indíthat pert, csak közvetetten, a gyámhatóságon keresztül, a hatóságnak különös gondossággal kell eljárnia a gyámrendelésről való döntéshozatal során. A gyámhatósági döntést felülvizsgáló bíróságnak is hasonló gondossággal szükséges eljárnia. Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásban, konkrét indítvány alapján felülvizsgálhatja majd, hogy a jogalkalmazás összhangban van-e az Alaptörvénnyel.
- [65] A Ptk. 4:109. § (1) bekezdésében megjelenő különbségtételnek a fentiek szerint alkotmányosan megengedett, legitim célja van, mégpedig az, hogy az apai státuszt jogi értelemben betöltő, vélelmezett apa és a gyermek közötti *de iure* és *de facto* kapcsolatra, valamint a gyermeknek a családi viszonyok rendezettségéhez és stabilitásához fűződő érdekére tekintettel a családi jogállás kívülről történő megkérdőjelezhetősége szűk körre legyen szorítva. Mindaddig, amíg az apasági vélelem a rendeltetését betölti, és a gyermeknek az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése által garantált védelemhez és gondoskodáshoz való jogát biztosítja, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és L cikk (1) bekezdése figyelembevételével észszerű, hogy egy családon kívüli személy egyoldalú elhatározással, a fennálló apasági vélelem megtámadására ne lehessen közvetlenül jogosult. A támadott előírás – a Korm. r.-nek az eseti gyám kirendelésével összefüggő, a gyermek érdekeinek a származási per megindítását megelőző mérlegelését előíró rendelkezéseire is tekintettel – e cél elérésére alkalmas.
- [66] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az EJEB gyakorlata szerint az EJEE 8. cikkéből sem következik, hogy a vér szerinti apa minden körülmények között jogosult lenne megtámadni a más férfi tekintetében fennálló apasági vélelmet [EJEB *Kautzor kontra Németország* (23338/09), 2012. március 22., 91. bekezdés]. Amennyiben tényleges érdekösszemérésre sor került, az EJEB nem állapított meg egyezményesértést [Ahrens *kontra Németország* (45071/09), 2012. március 22., 77. bekezdés; EJEB *Tóth Krisztián Barnabás kontra Magyarország* (48494/06), 2013. február 12., 37. bekezdés]. Csak a vér szerinti apa fellépési lehetőségének a teljes, (érdek)mérlegelést nem engedő kizárása vezetett egyezményesértés megállapítására [EJEB *Róžański kontra Lengyelország* (55339/00), 2006. május 18., 73–79. bekezdés; EJEB *Anayo kontra Németország* (20578/07), 2010. december 21., 70–71. bekezdés; EJEB *Schneider kontra Németország* (17080/07), 2011. szeptember 15., 103–104. bekezdés]. A Korm. r.-nek az eseti gyám kirendelésére vonatkozó szabályai [Korm. r. 64. § (4) bekezdés] a szükséges érdekösszemérést biztosítják: gyámhivatal – amely speciális szakértelemmel rendelkező szakigazgatási szerv – a „származási per megindításához vizsgálja, hogy a származás kiderítése a gyermek érdekében áll-e”. E döntés bíróság előtt támadható [lásd például: a Kúria Kfv.II.37.216/2016/20. számú ítéletét; továbbá az EJEB *Tóth Krisztián Barnabás kontra Magyarország* (48494/06), 2013. február 12. ítélet alapjául szolgáló bírósági eljárást]. A vér szerinti apa tehát közvetlenül nem, de a számára esetleg kedvezőtlen gyámhatósági döntés megtámadása útján bíróság elé viheti az ügyét.
- [67] Az indítványozó által támadott különbségtétel önkényessége mindezek alapján nem állapítható meg: a vér szerinti apának Alaptörvény által védett joga van a származás kiderítéséhez, de önmagában egyenlőségi alapon nem vezethető le az Alaptörvényből a biológiai apának a más férfi tekintetében fennálló apasági vélelem meg-

döntésére irányuló közvetlen keresetindítási joga. Ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét nem állapította meg a Ptk. 4:109. § (1) bekezdése kapcsán, és az indítványt elutasította.

- [68] 4. Ezt követően az Alkotmánybíróság az anya és a biológiai apa tekintetében állított – az indítványozó szerint az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdését sértő – különbségtételt vizsgálta meg. Az indítványozó szerint az alaptörvény-ellenes különbségtétel abban áll, hogy az anya a biológiai apát egyoldalú döntéssel (egy másik férfival való házasságkötéssel), annak akarata ellenére elzárhatja a gyermekével való kapcsolattartástól.
- [69] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panaszban előadott következtetés nem vonható le a támadott jogszabályi rendelkezésből: a Ptk. alapján az apaság nem az anya egyoldalú elhatározásán múlik (az apasági vélelmet nem az anya egyoldalú elhatározása, nyilatkozata, hanem a törvény keletkezteti, és az anya az apasági vélelmének a megdöntése céljából is csak a gyámhatóság jóváhagyásával, kiskorú gyermekével együttesen indíthat pert). Az indítvány valójában a házasságon alapuló apasági vélelem keletkezéséről szóló kifogást fogalmaz meg, a kérelemben foglalt érvek alapján pedig a Ptk. 4:109. § (1) bekezdése – az apasági vélelem megtámadására jogosultak felsorolása – és a férfi-női egyenjogúság kérdése között alkotmányjogi összefüggés nem áll fenn. Az indítvány ezért ebben a tekintetben is megalapozatlan.
- [70] Mindezen indokok alapján az alkotmányjogi panaszban foglaltak érdemi vizsgálatát követően az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.
- [71] 5. Az Alkotmánybíróság az ügy társadalmi jelentőségére és az alkotmányos követelmény megállapítására tekintettel az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján elrendelte e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [72] Egyetértek a határozattal és annak indokolásával.
- [73] Szükségesnek tartom ugyanakkor a rendelkező rész 1. pontjához és az ahhoz tartozó indokolási részhez az alábbi észrevételeimet megtenni.
- [74] Álláspontom szerint elegendő lett volna, ha az alkotmányos követelményt kizárólag az indokolás említi meg. Az alkotmányjogi panasz indítványozójának vélt jogsérelme orvoslására ugyanis a gyámhatósági, illetőleg az ahhoz kapcsolódó bírósági eljárás alkalmazására vonatkozó követelménynek már nincs relevanciája, ebben az összefüggésben a panasz sem támasztott igényt.
- [75] Az indítványozó szempontjából az alkotmányos követelménynek a rendelkező részbe történő beemelése tehát szükségtelen. Ugyanakkor a rendelkező részbe foglalt alkotmányos követelmény segítséget nyújt a jövőbeni hasonló esetek Alaptörvénnyel összhangban álló hatósági és bírósági jogalkalmazásához.
- [76] Az alkotmányos követelmény szövegének megfogalmazását illetően feleslegesnek tartom annak hangsúlyozott kiemelését, hogy „[a]z Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásban, konkrét indítvány alapján felülvizsgálhatja majd, hogy a jogalkalmazás összhangban van-e az Alaptörvénnyel”, mert ez bármely alapjogsérelem esetén evidencia.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [77] A határozat rendelkező részével és az indokolás lényegi elemeivel egyetértek. Párhuzamos indokolásomban az alábbiakra kívánom felhívni a figyelmet.
- [78] A vizsgált alkotmányossági probléma megoldásaként a határozat megállapította, hogy a vér szerinti apát is megilleti a vérségi származás kiderítéséhez való jog. A határozat a vér szerinti apának a vérségi származás kiderítéséhez való jogát az Alaptörvény II. cikkéből vezette le, és az emberi méltósághoz való alapjog alkotmányos védelmi körébe tartozónak tekintette.
- [79] A vizsgált ügyben az indítványozó a kifogásolt törvényi rendelkezést az Alaptörvény XV. cikk (1) és (3) bekezdéseivel összefüggésben támadta. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt egyenlőségi klauzula és a (2) bekezdés szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma kapcsán követett gyakorlata alapján, amennyiben a diszkrimináció alkotmányos alapjogot érint, akkor a vizsgálati módszer az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésben foglalt szükségesség-arányosság teszt {vö. 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]; 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [80] Mivel a határozat a vér szerinti apa vérségi származás kiderítéséhez való jogát az emberi méltósághoz való kiemelten védett alapjog alkotmányos védelmi körébe sorolta, így véleményem szerint az alkotmányossági vizsgálat során az Alkotmánybíróság a tartalmi elbírálás elvét követve az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésből kiindulva, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szigorúbb, szükségességi-arányossági tesztet is alkalmazhatta volna.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [81] A határozattal – az alkotmányjogi panasz elutasításával – egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat 1. rendelkező részi pontjához és annak indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [82] 1. Nem vitás, hogy a támadott rendelkezés (adott esetben) a vér szerinti apa elől – ahogy a határozat helytállóan megfogalmazza – a közvetlen jogérvényesítést elzárja azáltal, hogy csak a Ptk. 4:109. §-ában taxatív meg határozott személyi kör számára teszi lehetővé a származási per megindítását.
- [83] Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy nagyon sokféle érdek ütközik az ilyen szomorú helyzetekben, így nem kizárólag a vér szerinti apa családi élethez való joga – melyre az indítványozó is hivatkozott – kell hogy érvényesüljön, hanem a családban élő kiskorú gyermek (és az ő szülei) érdeke is: a gyermek stabil családban nevelkedéséhez való joga is. Adott esetben is erről van szó: a vér szerinti apa indítványozó egy házassági köte léken alapuló családdal szemben kellene, hogy apaság vélelme megdöntése iránt pert indítson. Vagyis konkur ráló jogok ütköznek: a gyermek vérségi származásának kiderítéséhez fűződő érdeke, illetőleg joga a stabil családi élethez; illetve a másik oldalon a vér szerinti apa joga ahhoz, hogy apaságát kinyilváníthassa.
- [84] Pengeélen kell egyensúlyozni a jogalkotónak, hogy ezt a helyzetet lehetőleg úgy rendezze, hogy mindenkinek az érdeke (gyermek, anya, vélelmezett apa, és vérszerinti apa) érvényesüljön. Ugyanakkor a magyar jogi sza bályozás elsősorban a kiskorú gyermek érdekeit nézi és nem a vér szerinti apa érdekeit: a gyermeknek alapve tő érdeke fűződik a rendezett családi jogálláshoz, és egyúttal a vérségi származása kiderítéséhez. Ezt a helyze tet oldja meg a jogalkotó – álláspontom szerint helyesen – a közvetett, eseti gyám útján történő jogérvényesítéssel, melyhez kapcsolódóan a határozat alkotmányos követelményt fogalmaz meg.
- [85] 2. Álláspontom szerint az alkotmányos követelmény megállapítása szükségtelen: a konkrét ügyben semmi nem igazolja, hogy a gyámhatóság nem kellő körültekintéssel, a gyermek mindenekfelett álló érdekének figyelembe vételével járna el – különösen azért nem, mert adott ügyben nem került sor a gyámhatóság eljárására. Az alapul fekvő, apaság vélelmének megdöntése iránt pert maga az indítványozó kezdeményezte, ebből (valamint a ke resetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításából is) egyenesen következik, hogy a Korm. r. alkalmazására nem került sor.
- [86] Maga a Korm. r. 64. § (4) bekezdése véleményem szerint egyértelműen fogalmaz: a gyámhivatal a származási per megindításához vizsgálja, hogy a származás kiderítése a gyermek vagy a gondnokság alatt álló személy érdekében áll-e. Vagyis a gyámhatóság annak eldöntésekor, hogy a családi jogállás megállapítására irányuló per megindításához való hozzájárulását megadja, kellő körültekintéssel, a rá irányadó szabályok szerint köteles el járni. A gyámhatóság elsődleges feladata tehát a gyermek, és nem pedig (a vélt vagy vélelmezett, vagy magát vér szerinti apának nevező) apa érdekeinek képviselete. Eljárása során ugyanakkor hivatalból köteles vizsgálni, indokolt-e a gyermek érdekében a perindítás és az eseti gyám hivatalból történő kirendelése, a tényállás tisztá zása érdekében pedig bizonyítási eljárást is lefolytat. Az apa a gyámhatóság határozata ellen jogorvoslattal él het, e perben pedig értelemszerűen a bíróság dönt majd, és szintén megvizsgálja, hogy a származás kiderítése és a családi jogállás rendezése valóban a gyermek érdekében áll-e.
- [87] Adott esetben sem az indítványozó nem vetett fel, sem az alapul fekvő bírósági döntések nem igazolták a Korm. r. 64. § (4) bekezdésével kapcsolatos aggályokat, ilyen értelemben az alkotmányos követelmény meg állapítása „idő előtti”; annak megállapítására ugyanis – az Abtv. 46. § (3) bekezdéséből következően – legfel jebb olyan eljárás során kerülhet sor, melynek a Korm. r. 64. § (4) bekezdése a tárgya, illetőleg a bíróság eljárá sa során alkalmazta vagy alkalmaznia kellene. Mindebből következően sem a Korm. r. szövege, sem a bírósági gyakorlat, és különösen a konkrét ügy nem igazolja az alkotmányos követelmény megállapításának a szüksé gességét.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [88] Nem tudtam támogatni a többségi határozatot, mert számomra elfogadhatatlan érvelésre alapítva alkotmányos követelményt írt elő, és az elutasítást is az Alaptörvény vonatkozó szabályának kiterjesztésére alapította.
- [89] A rendelkező részi alkotmányos követelményt a határozat az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltóság sérthetetlenségére is alapozza, és az indokolásban ebből egy új alapjogként felújítja az „általános személyiségi jogot” is, melyet a németektől átvéve még az első alkotmánybíróink alkottak meg. Később belátva, hogy ez nem szerepel az Alaptörvényben, és az alkotmánybírók ennek védelmére és nem ellen leváltására esküdtek fel, időközben ezt már félretolta a jelenlegi alkotmánybírói többség. Látni kell, hogy az emberi méltóság sérthetetlenségének követelménye a felvilágosodás küzdelmeiben az 1700-as évek végén a korábbi állapotok egyes embert megalázó büntetéseivel és szokásjogi normáival szemben mondta ki, hogy az egyes ember teste és személye sérthetetlen. A megalázó kalodába zárások, korbácsolások és a mindennapi élet viszonyaiban a megalázó érintkezési szokásokat joggá emelő normák nem férnek össze az ember méltóságával. Azóta ez az európai civilizációban felnőtt emberek számára magától értetődővé vált, és többé-kevésbé közmegegyezést lehet azon a téren megállapítani, hogy mi az, ami megalázó, és ami így beleütközik az emberi méltóság sérthetetlenségébe. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor a morálfilozófiai diskurzusokban absztraktabb megfogalmazások is létrejöttek, és itt az emberi lényeggel vagy más absztrakt formulával azonosították az emberi méltóságot, és ezzel elszakították a megaláztatás tilalmának közemberek számára is jól azonosítható tartalmától. Ezt a morálfilozófusok körében elterjedt eszmei irányt választották a német alkotmánybírók az 1950-es években, és határukra később több alkotmánybíró – így a '90-es évekbeli magyar alkotmánybírói többség is – ezen az úton haladt. Az emberi lényeggel azonosított, morálfilozófiai emberi méltóságfelfogás azonban a megaláztatás tilalmától elszakítva elveszti értelmi kontúrjait, és csak a mindenkor értelmező tudja azonosítani valamilyik morálfilozófiára alapozva, hogy mi az, ami megítélése szerint az emberi lényeghez tartozik, és amelynek érintése így sérelemként fogalmazható meg. Így jött létre e kitágított és így parttalanná tett fogalomból a '90-es évek hazai alkotmánybírói gyakorlatában (szintén a németből átvéve) az emberi méltóságból levezetett „általános cselekvési szabadság” anyajoga, melyből aztán egy sor további alkotmányos jogot olvasztott ki az akkori alkotmánybírói többség. Ez alkotta aztán a sokat vitatott „láthatatlan alkotmány” tartalmát, mely az írott alkotmány helyére lépve kezdte betölteni a tényleges, az „igazi” alkotmány szerepét. Én nem kívánom támogatni a „láthatatlan alkotmány” Alaptörvény helyére léptetését, ezért nem tudom támogatni az emberi méltóság sérthetetlenségének ezt a kiterjesztett értelmezését.
- [90] Egy következő számomra elfogadhatatlan alapjogi tágítást az Alaptörvény megkülönböztetések elleni védelmének kitágítása jelenti a határozati indokolásban {lásd a határozat indokolásának IV/2. pontját (Indokolás [31] és köv.)}. Az Alaptörvény XV. cikke az alapvető jogokat illetően megtiltja, hogy az ember alaptulajdonságai (faj, szín, nem, nyelv, vallás, nemzeti vagy más társadalmi származás, vagyoni, születési különbségek) alapján a jogszabályok különbségeket tegyenek, és eltérően szabályozzanak. Ezt a szűk körű diszkrimináció-tilalmat már az alkotmánybíró elődeink kitágították egyrészt az alapvető jogokról a teljes jogrendszerre, másrészt az ember alaptulajdonságain túl a bármilyen szempontból történő törvényhozási megkülönböztetésre, és bevonták ezeket is a diszkrimináció tilalmába, illetve ezzel az alkotmánybíráskodás ellenőrzése alá. Ezzel a kitágítással ismét a legnagyobb mértékben korlátozták a demokratikus törvényhozás szabadságát, és gúzsba kötötték a legkülönbözőbb szociálpolitikai, egészségügyi, biztonságpolitikai stb. szempontokból történő mérlegeléseket és eltérő társadalmi csoportokra esetenként eltérő szabályozások kialakítását. Az így kitágított diszkriminációtilalomra a zsinórmértékszerűség látszatát a „homogén csoport” formulája jelentette, és homogén csoporton belül tilos bármely különbségtétel törvényi létrehozása, ám homogén csoportot mindig egy szempont megtalálásával és alapulvételével lehet kialakítani, melyek csak találékonyságot igényelnek, és azt, hogy a mindenkor alkotmánybírói többség ezt akceptálja. (Egy sor ilyen homogén csoport-kialakítás már megszokottá vált, így könnyebb rá hivatkozni, de ez a tény a homogén csoportok konstruált jellegén semmit nem változtat.)
- [91] A jelenlegi határozati érvelés még úgyis igyekszik ezt a kiterjesztést alátámasztani, hogy a XV. cikk (1) bekezdés törvény előtti egyenlőségi deklarációját úgy fogja fel, hogy az megköveteli minden ember egyenlőségét, míg a (2) bekezdés a súlyosabb diszkriminációsérelmet jelentő alapjogok szintjén való egyenlőtlen bánásmódot még külön is megtiltja {lásd a határozat indokolása IV/2. pontjának (Indokolás [31]) első sorait}. Mivel a tágabb tilomban benne van a szűkebb tilalom, így ez a bevett joglogikai szabályok alapjait sérti, és egy alkotmánybírói értelmezés ilyen joglogikai hibával nem támasztható alá.

[92] Végül nem tudom elfogadni az indokolásban a strasbourgi emberjogi bírák, az EJEB határozatának megidézését a határozati érvelésünk alátámasztására. Mint az EJEB döntési mechanizmusait elemző tanulmányok már jelezték, ebben a döntési mechanizmusban a legkevésbé sem érvényesül a bírók függetlensége, és ezt a közelmúltban idelátogató EJEB-delegáció is problémaként elismerte. Az EJEB-döntéseket nem független bírók hozzák, hanem az EJEB *registry lawyers* hierarchikus apparátusa, melyet a bírói tanácsok jórészt csak kihirdethetnek és különvéleményekkel láthatnak el. Így megítélésem szerint a helyes csak az lehet egy alkotmánybírói testület számára, ha e tény ismerete alapján tartózkodik attól, hogy autentikus bírói döntésként megidézze az EJEB-döntéseket addig, amíg e probléma orvoslásra nem kerül, és ezt egy döntésében nyilvánosan is deklarálja. Így nem helyeslem, hogy a mostani határozati indokolásban mint autentikus bírói érvelés jelent meg egy EJEB-hivatkozás.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/815/2018.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2020. évi 148. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3257/2020. (VII. 3.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 4.Mfv.690/2016/6. számú végzése ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [2] A panasz alapjául szolgáló perújítási eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagja volt 2006. decemberi szolgálati nyugállományba helyezéséig. Az indítványozó kérelmet nyújtott be szakmunkásképzést folytató szakközépiskolában töltött tanulmányi idejének szolgálati idejébe történő beszámítása iránt. A társadalombiztosítási jogvitában – több társadalombiztosítási eljárást és pert követően – felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróság döntött véglegesen: Mfv.III.11.184/2010/7. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Indokolása szerint a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény (a továbbiakban Hjt.) 259. § (6) bekezdésére figyelemmel a szakközépiskolai tanulmányi idő szolgálati időbe történő beszámításának alapvető feltételei hiányoztak az indítványozó esetében.
- [3] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen perújítási kérelmet nyújtott be, amelyben arra hivatkozott, hogy 2015 júniusában tudomására jutott az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EuB) C-529/13. számú ítélete (a továbbiakban: EuB ítélet), amelyre figyelemmel megítélése szerint az ügyében hozott társadalombiztosítási határozatok jogsértőek, mert a Hjt. elbíráláskor hatályos 259. § (6) bekezdése életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg, amely sérti a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK irányelv 2. cikkét. Állította, hogy az alapper során eljáró bíróságok nem vizsgálták, hogy az alperes megvalósított-e vele szemben életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést, ezért a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással részben a hátrányos megkülönböztetésre, mint (új) tényre alapította perújítási kérelmét. Perújítási okként hivatkozott továbbá az EuB ítéletére, álláspontja szerint ugyanis az EuB ítélete bírósági határozatként a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja alapján, de a Pp. 262/A. § alapján is perújítás alapjául szolgálhat, mivel az EuB ítélete azonos megítélés alá esik az Alkotmánybíróság határozatával. Indítványozta, hogy a bíróság előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen a tagállami szabályozás megfelelőségének, az EuB ítéletre az Pp. 262/A. § alapján alapított perújítás megengedhetőségének, illetve a per érdemét érintő kérdéseknek a tekintetében.
- [4] Az elsőfokú bíróság a perújítási kérelmet, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant, végzésével elutasította. Álláspontja szerint a diszkrimináció vizsgálata, vagy a vizsgálat elmaradása nem az ítéleti tényállás alapjául szolgáló tény, az egyenlő bánásmód sérelmét pedig a fél hivatkozása esetén kellett volna csak vizsgálnia a bíróságnak.

Az EuB ítéletére mint perújítási okra vonatkozóan a bíróság arra hivatkozott, hogy perújítás alapja csak olyan bírósági határozat lehet, amely a peres felek jogviszonyát érinti, és a perben eldöntendő jogkérdéssel olyan összefüggésben áll, hogy ez a kapcsolat magára az érdemi döntésre is egyértelműen és konkrétan kihat. A bíróság szerint az EuB ítélete még csak nem is az indítványozóéval azonos tényállású ügyben született, az eljárásban a peres felek nem vettek részt, az EuB ítélet tehát közvetlenül nem érinti a felek jogviszonyát. Az indítványozónak a Pp. 262/A. §-ára vonatkozó kiterjesztő értelmezését sem fogadta el a bíróság, kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság jogszabályt megsemmisítő határozata alapján kizárólag az alkotmányjogi panaszt előterjesztő indítványozó jogosult perújításra. Az elsőfokú bíróság előzetes döntéshozatali eljárást nem kezdeményezett, ezt a perújítási kérelem elutasításával, illetve azzal indokolta, hogy az indítványozó nem volt fél az EuB előtt folyamatban volt ügyben.

- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék alkotmányjogi panasszal támadott végzésével helyben hagyta az elsőfokú bíróság határozatát, annak indokolásával is egyetértett azzal a kiigazítással, hogy az indítványozó hivatkozására figyelemmel a jogerős ítélet tartalmazza a Legfelsőbb Bíróságnak a diszkriminációval kapcsolatos jogi álláspontját. Ezzel összefüggésben utalt arra is, hogy perújításnak jogkérdésben nincs helye. Az indítványozó elsődleges fellebbezési kérelméhez kötődően rámutatott, hogy előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének csak akkor lehet helye, ha a perújítást érdemben kell tárgyalni, a másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása során viszont kizárólag a perújítás megengedhetőségének kérdésében vizsgálhatta felül az elsőfokú bíróság perújítási kérelmet elutasító végzését, és egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a perújítási kérelem érdemi elbírálásra alkalmatlan. Megerősítette, hogy az EuB ítéletére alapított perújítás sem a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja, sem a 262/A. § alapján nem megengedhető. Álláspontja szerint sem érinti ugyanis közvetlenül az EuB ítélete a peres felek jogviszonyát, így az perújítás alapja nem lehet, rámutatott továbbá, hogy az akkor sem eredményezte volna a perújítóra kedvezőbb elbírálást, ha figyelembe lehetett volna venni. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a Pp. 262/A. § analógia útján történő kiterjesztő értelmezésének nincs helye, mert a Pp. a perújítási okokat kógens szabályokban határozza meg, amelyekben az EuB ítéletére alapítható perújítási ok nem szerepel.
- [6] 2. Az indítványozó a perújítási kérelmét elutasító első- és másodfokú végzések ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés sérelmére hivatkozott.
- [7] Állítása szerint a jogegyenlőség elvét sértik, és a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütköznek a támadott döntések, mert analógia alkalmazásával nem engedték meg az EuB ítéletére alapított perújítást a Pp. 262/A. § alapján. Véleménye szerint a kétféle jogsértés – a tagállami alkotmány, illetve az uniós jog sérelme – azonos jogi eszközökkel történő orvoslása indokolt és szükséges, ezért az EuB ítéletére alapított perújítást a megengedhetőség vizsgálata nélkül, a törvény erejénél fogva lehetővé kell tenni. Idézte a C-69/14. számú ügyben előterjesztett főtanácsnoki indítvány 54. pontját, melynek lényege szerint az egyenértékűség elvével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely alkotmánybíróság, az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletére tekintettel lehetővé teszi a perújítást a nemzeti bíróságok polgári perekben hozott határozataival szemben, de ezt nem teszi lehetővé az EuB ítéletére alapítottan. Az előadottakra tekintettel az Abtv. 28. § (1) bekezdés felhívásával kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg jogalkotói mulasztást a szabályozás hiányossága miatt.
- [8] Az indítványozó szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét okozta a másodfokú bíróság azal, hogy a tárgyaláson nem engedte felolvasni az alperes ellenkérelmére tett észrevételeit, nem foglalta törvényes határidőben írásba a tárgyalási jegyzőkönyvet, az emiatt benyújtott kifogása nem került elbírálásra, a jegyzőkönyv kijavítása iránt benyújtott kérelmét a bíróság elutasította, továbbá a szerinte meglévő eljárási szabálysértések miatt nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú végzését. Állítása szerint alapjoga azáltal is sérült, hogy a másodfokú tanács egyik tagja korábban ítéletet hozott ügyében. Az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének elmaradásával összefüggésben hivatkozott törvényes bíróhoz való jogának sérelmére is. Álláspontja szerint nem lehet kétséges, hogy az EuB törvény által felállított bíróságnak tekintendő, a másodfokú bíróság végzése ellen pedig nem volt jogorvoslatnak helye, ezért a Fővárosi Törvényszék az EuB gyakorlatára figyelemmel köteles lett volna előzetes döntéshozatalt kezdeményezni a perújítás megengedhetőségével kapcsolatban. Hivatkozott e körben a német és az osztrák alkotmánybíróságok gyakorlatára, továbbá arra, hogy az EuB C-210/06. számú ítélete szerint eljárásjogi kérdésben is van helye előzetes döntéshozatalnak. Kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem indokolta meg részletesen, illetve nem támasztotta alá uniós jogszabályi rendelkezésekkel és az EuB ítéleteivel döntése jogszerűségét.

- [9] Az indítványozó állítása szerint jogorvoslathoz való joga – amely a társadalombiztosítási határozatokkal szemben igénybe vehető bírósági felülvizsgálat hatékonyságának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből is levezethető követelmény – azáltal sérült, hogy perújítási kérelme nem került érdemi elbírálásra. Sérelmének alátámasztására az indítványozó a jogegyenlőség sérelme körében előadottakat hangsúlyozta.
- [10] Az indítványozó az Alkotmánybíróság eljárásának felfüggesztését kérte az EuB előtt C-620/17. szám alatt folyamatban lévő ügy befejezéséig. Érvelése szerint a hivatkozott eljárásban az EuB kétséget kizáróan olyan ítélet hoz, amely szerint az egyenértékűség elvével ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely nem teszi lehetővé az EuB ítéletére alapított perújítást.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát többször kiegészítette. Beadványaiban további érveket sorakoztatott fel az állított alaptörvény-ellenesség alátámasztására, árnyalta, részletezte korábban előadott érveit, indítványát az EuB számos döntésére hivatkozással, az uniós jog elméleti kérdéseivel, alkalmazásával kapcsolatos fejtegetéssel bővítette.

II.

- [12] Az Alaptörvény panasszal érintett rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai és más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [13] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdés értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság tanácsa vizsgálata eredményeként a panaszt befogadta, mert úgy ítélte meg, hogy érdemi vizsgálat alapján lehet választ adni arra a kérdésre, hogy a sérelmesnek tartott, az indítványozó perújítási kérelmének érdemi vizsgálat nélkül történő elutasításához vezető bírói jogértelmezés az indítványozó hátrányos megkülönböztetéséhez, illetve tisztességes eljáráshoz való jogának sérelméhez vezetett-e.
- [14] Vizsgálata során a panasz egyes elemeivel kapcsolatban ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok az alábbi okokból érdemben nem vizsgálhatóak.
- [15] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapította alkotmányjogi panaszát, amelynek tárgya csak jogorvoslattal nem támadható, eljárást befejező bírói döntés lehet. Ezeknek a törvényi feltételeknek csak a másodfokú végzés felel meg, ezért az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a befogadhatóság feltételeinek vizsgálatát csak a másodfokú végzés (a továbbiakban: támadott döntés) elleni panaszelem vonatkozásában folytathatta le.
- [16] 3. Az indítványozó álláspontja szerint – ha az a bírói jogértelmezés nem alaptörvény-ellenes, amely szerint az EuB ítéletére alapított perújítás nem megengedhető, akkor – a Pp. perújításra vonatkozó szabályai nem felelnek meg a közösségi jognak. Ezen érveléssel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében eljárását, így az általa lefolytatott alkotmányossági vizsgálat kereteit az indítványozó kérelme határozza meg. Az Alkotmánybíróság a kérelemhez kötöttség miatt a hatáskörébe tartozó alkotmányossági vizsgálatot a törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapján folytatja le. A Pp.-nek a perújítás lehetséges okait szabályozó rendelkezéseit az indítványozó nem támadta meg az Abtv.

rendelkezéseinek megfelelő alkotmányjogi panasszal, ezért az Alkotmánybíróság kérelem hiányában nem vizsgálhatta, hogy a Pp. perújítási szabályai a közösségi joggal ellentétesek-e.

- [17] 4. Az Abtv. 52. § (1) bekezdés szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amiben az (1b) bekezdés e) pontja alapján egyértelműen meg kell jelölni indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogának sérelmét is állította, és azt lényegében ugyanazokkal az érvekkel támasztotta alá, mint amire hátrányos megkülönböztetését alapította: azért séřült jogorvoslathoz való joga, mert az EuB ítéletére alapított perújítási kérelmét a bíróság érdemben nem bírálta el.
- [19] Az indítványozó érvelése figyelmen kívül hagyja a jogorvoslathoz való jog Alkotmánybíróság által kibontott alkotmányos tartalmát, nem ahhoz viszonyítja, nem azzal veti össze a sérelmezett egyedi döntést, így az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az állított alapjogi sérelem vonatkozásában. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, így nincs kellő alap annak érdemi elbírálására {pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [20] Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog alkotmányos védelmi köre nem terjed ki a rendkivűli, azaz a jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető jogorvoslatokra, így a perújításra sem {pl. 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}.

IV.

- [21] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [22] 1. Az indítványozó szerint hátrányos megkülönböztetését eredményezte, hogy a bíróság érdemi vizsgálat nélkül elutasította az EuB ítéletére alapított perújítási kérelmét. Álláspontja szerint a jogegyenlőség elvét sérti, hogy míg a Pp. 262/A. § alapján az Alkotmánybíróság határozatára alapított perújítási kérelmet a megengedhetőség vizsgálata nélkül érdemben tárgyalja, addig az EuB ítéletére alapított perújítási kérelmet érdemi vizsgálatot mellőzve elutasítja a bíróság. Álláspontja szerint csak az a bírói jogértelmezés felel meg a jogegyenlőség elvének, és nem ütközik a diszkrimináció tilalmába, amely az uniós normákra és az EuB gyakorlatára figyelemmel úgy értelmezi a Pp. 262/A. §-t, hogy a megengedhetőség vizsgálata nélkül az EuB ítéletére alapított perújítási kérelmet is érdemben kell vizsgálni.
- [23] 1.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként [24. cikk (1) bekezdés] az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszok alapján a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvényre való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntésével a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával az Alaptörvényben biztosított jogokat védi.
- [24] A hatalommegosztás elvéből következik, hogy a jogalkalmazás, ennek keretében az alkalmazandó jog megválasztása a bíróságok feladata, ezért a sérelmezett határozatot hozó bíróságnak kellett állást foglalnia abban a kérdésben is, hogy a perújítás megengedhetőségéről történő döntésnek van-e uniós jogi érintettsége, illetve hogy uniós vagy nemzeti jogot kell-e alkalmaznia az e kérdésben történő határozathozatal során. A jogválasztás, és részben ennek eredményeként a döntés jogszerűsége azonban nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdés, ezért az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a helytelen jogválasztásból fakadó jogsértés orvoslására.
- [25] 1.2. A másodfokú bíróság a perújítás megengedhetőségéről való döntését az Pp. alapján hozta meg. Az alkalmazott jog értelmezése – a jogválasztáshoz hasonló alapon – a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” {lsd. 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróságnak csak a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre, ezért alkotmányjogi panaszt önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012.

- (X. 4.) AB végzés, Indoklás [28]]. Mindezekből következik, hogy alkotmányjogi panaszban a bírói jogértelmezés akkor támadható, ha az közvetlenül valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozta {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indoklás [15]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Pp. szabályai (260–269. §) alapján a perújítás az anyagi jogerővel rendelkező egyes határozatok ellen igénybe vehető rendkívüli perorvoslat. A rendkívüli perorvoslat kivételesnek tekinthető, aminek az az alapja, hogy a Pp. a polgári igazságszolgáltatásban állandósította a kétfokú bírászkodást, de nem zárta ki annak lehetőségét, hogy az érdemben helytelen, vagy a törvénynek meg nem felelő jogerős határozatok által okozott jogsérelmek is orvoslásra kerüljenek, például perújítás eredményeként (Izd. a Pp. általános indoklását). A kivételesség indoka az a körülmény, hogy a jogerős határozatnak rendes jogorvoslattal való megtámadhatatlansága a jogbiztonságot szolgálja, ezen keresztül pedig a jogállamiság elvével áll szoros összefüggésben. Ha a jogerős bírósági határozatok megalapozottságát, jogszerűségét is korlátlanul lehetne vitatni, parttalaná válna az igazságszolgáltatási tevékenység, elveszne a jogbiztonság. A perújítással, mint rendkívüli perorvoslattal összefüggésben a kivételességnek az a jellemzője is előtérbe kerül, hogy szűkebb körben, több feltétel együttes fennállása esetén lehet csak igénybe venni, így a jogalkotó döntésétől függ az is, milyen okokból teszi megkérdőjelezhetővé a jogerős határozatot, teremti meg a jogerő feloldásának lehetőségét.
- [27] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az indítványozó a Pp. 262/A. § értelmezésével kapcsolatban állított alaptörvény-ellenességet, a rendelkezés szerint „[a] jogerős ítélet ellen a Kúria határozata alapján a XXIV. Fejezetben meghatározottak szerint perújításnak van helye a 361. § a) pontja szerinti esetben”.
- [28] A Pp. 262/A. §-ával az alkotmányjogi panasz alapján alkotmányellenessé nyilvánított jogszabály konkrét esetben történő alkalmazhatóságának visszamenőleges kizárására irányuló eljárás megteremtéséről szóló 1999. évi XLV. törvény 1. § (1) bekezdése egészítette ki a perújítás lehetséges okainak körét. A Pp. módosításának előzménye volt, hogy az Alkotmánybíróság 23/1998. (VI. 9.) AB határozatában kimondta, az Országgyűlés alkotmányellenes mulasztást követett el azzal, hogy a büntetőeljáráson kívüli eljárásokban nem szabályozta az Alkotmánybíróság által alkotmányellenessé nyilvánított jogszabálynak a konkrét esetben történő alkalmazhatósága kizárásának eljárásjogi következményeit. A Pp. 262/A. §-ával a jogalkotó azt a jogi eszközt teremtette meg, amely a polgári perben alkalmazott anyagi jogi rendelkezésnek az Alkotmánybíróság által visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítése, azaz eredményes alkotmányjogi panasz esetén lehetőséget biztosít a perben érintett indítványozónak jogséremlere orvoslására a per újbóli lefolytatásával.
- [29] A közjogi szabályozás részét képező perrendi szabályok a bírói jogértelmezésnek kisebb teret engednek, és csak a törvény által meghatározott kérdések tekintetében teszik lehetővé a bíróság számára a mérlegelést. Az Pp. 260. § (1) bekezdés a)–d) pontjai, valamint 262/A. §-a olyan kógens rendelkezések, amelyek kimerítő jelleggel határozzák meg a perújítás lehetséges okait, és azok kibővítésére a jogalkalmazónak nincs felhatalmazása, mint ahogy az Alkotmánybíróság és az EuB jogállásának, tevékenységének, az előttük folyó eljárásoknak az összehasonlítására sem rendelkezik ebben az összefüggésben kompetenciával a bíróság. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a polgári perrendi szabályozás jellegadó sajátosságaira, így különösen a perújítás, mint rendkívüli perorvoslat kivételes voltára figyelemmel az vetne fel alkotmányossági aggályokat, ha a zárt, kógens szabályozást például analógia alkalmazásával kiterjesztően értelmezné a jogalkalmazó, mivel az ilyen értelmezés meghaladná az Alaptörvény 28. cikke által meghatározott értelmezési kereteket, *contra legem* jogalkalmazáshoz, lényegében jogalkotáshoz vezetne.
- [30] 1.3. Az Alkotmánybíróság az előzőekben érintett szempontokra figyelemmel arra a megállapításra jutott, hogy a Pp. 262/A. §-ának nem lehetséges olyan alkotmányos értelmezése, amely az EuB ítéletére alapított perújítást a megengedhetőség vizsgálatának mellőzésével lehetővé teszi, ezért az indítványozó által sérelmezett jogértelmezés nem hozható összefüggésbe az indítványozó által állított alapjogi sérelemmel. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a támadott végzés nem alaptörvény-ellenes, ezért az indítványt ebben a részében elutasította.
- [31] 2. Az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét állítva eljárás kifogások, továbbá indokolt bírói döntéshez, pártatlan, illetve törvényes bíróhoz való alapjogának megsértése miatt kérte a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását.
- [32] Az Alkotmánybíróság fenntartotta, és megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülmé-

- nyeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]}
- [33] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése „egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „önmagában az eljárási szabályok megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez” {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [34]}, az Alkotmánybíróság hatásköre – ahogy arra már ebben az ügyben is történt hivatkozás – a bírói döntések alkotmányossági, és nem törvényességi felülvizsgálatára terjed ki. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bíróságok eljárásának ezen túlmenő elemeit nem tekinti alkotmányossági kérdésnek {3110/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [24]}. Az indítványozó panasza alapján és annak keretei között az Alkotmánybíróság vizsgálata tehát nem arra irányult, hogy történt-e eljárási szabálysértés a perújítási eljárásban, hanem arra, hogy sérültek-e a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát jelentő alkotmányos követelmények. Ezeknek a követelményeknek csak egy részét nevesíti a XXVIII. cikk (1) bekezdése, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja a tisztességes eljárásra visszavezethető, azzal szoros összefüggésben lévő más alapjogokat, illetve az Alaptörvényben nem nevesített, de az Alkotmánybíróság által a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmaként elismert részjogosítványokat is {lsd. erről pl. 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]}.
- [34] 2.1. Az Alkotmánybíróság először a tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak a XXVIII. cikk (1) bekezdésében nevesített részjogosítványával, a pártatlan bírósághoz való jog állított sérelmével kapcsolatos indítványi elemet vizsgálta meg. Az indítványozó állítása szerint a pártatlanság követelménye azért sérült, mert a másodfokú végzés meghozatalában kizárt bíró vett részt. Arra hivatkozott, hogy csak a panasszal támadott másodfokú határozat kézbesítésekor vált számára ismertté a tanács összetétele, és csak ekkor azonosította, hogy a másodfokon eljáró tanács egyik tagja hozta eljáró bíróként az egyik elsőfokú ítéletet. Előadása szerint a tárgyaláson ezt a bírót kilenc év távlatából nem ismerte fel, kizárási kérelmet ezért nem terjesztett elő.
- [35] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján is töretlen gyakorlata szerint „[a] pártatlanság követelménye azt hivatott elősegíteni, hogy az ítélező bíró az ügyben résztvevő felekkel szembeni elfogultságtól vagy előítéletektől mentesen bírálja el az ügyet és hozza meg döntését. A pártatlanság követelménye egyfelől a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárásként jelentkezik. Másfelől azonban mércét állít a jogszabályi környezettel szemben is. E mérce szerint az eljárási szabályoknak törekedniük szükséges minden olyan helyzet elkerülésére, amely a bíró pártatlanságát illetően jogos kétségeket ébreszthet. Ebből fakad, hogy a konkrét ügyben a bírónak nemcsak tárgyilagosan szükséges ítéleznie, de a pártatlan ítékezés látszatának megőrzése is feladata.” {25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [26]} A bírák pártatlanságának megítélése során szubjektív és objektív szempontokat is szükséges tehát vizsgálni: a bírónak az eljárás során tanúsított magatartása, hozzáállása, illetve a pártatlanság hiányának lehetőségét jelentő szabályozási környezet egyaránt vezethet az alapjog sérelméhez.
- [36] Az indítványozó az általa érintettnek tekintett bíró vonatkozásában nem állította annak elfogultságát, előítéletességét, részrehajlását, tárgyilagos hozzáállásnak hiányát, így a bírónak a perújítási eljárás másodfokú szakaszában tanúsított magatartása a kérelemhez kötöttség okán az Alkotmánybíróság vizsgálatának sem lehetett tárgya.
- [37] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a pártatlanság érvényesülését elsősorban az eljárási törvények kizárási szabályai biztosítják {25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [29]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}, amelyek megjelölik azokat az okokat, amelyek esetében a bírót érintettnek vagy érdekeltnek kell tekinteni az adott ügyben. A polgári per rendjét szabályozó Pp. kizárási szabályai között abszolút és relatív kizárási okokat lehet megkülönböztetni {215/B/1999. AB határozat, ABH 2001, 1067; 3154/2017. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [36]}. Abszolút kizárási ok fennállása esetén a bírót – további vizsgálat mellőzésével – a per elbírálásából ki kell zárni. Abszolút kizárási ok az Pp. indítványozó által hivatkozott 15. §- a, amely szerint „[a] per másodfokú elintézéséből ki van zárva az a bíró is, aki a per első fokú elintézésben részt vett”. E rendelkezés a peres eljárás másodfokú szakaszában az általánosan – azaz a minden perben és minden eljárási szakaszban –

érvényesülő kizárási okok mellett a per pártatlan elbírálását azzal is biztosítja, hogy nem engedi, hogy a bíróság saját tevékenységét, határozatait bírálja felül.

- [38] Az Alkotmánybíróságnak mindezek alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az indítványozó által állított okból – kizárt bíró vett részt a másodfokú eljárásban – sérült-e pártatlan bírósághoz való joga. A bíróság által megállapított tényállás, és a rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt, hogy az indítványozó szakközépiskolai tanulmányi idejének szolgálati időbe történő beszámítása tárgyában több eljárás, illetve per volt folyamatban. Az „első” perben a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 23.M.4692/2008/4. számú ítéletével hatályon kívül helyezte a megtámadott társadalombiztosítási határozatokat, és a felperes (indítványozó) keresetének helyt adva megállapította, hogy a vitatott szakközépiskolai tanulmányi idő szolgálati időnek tekintendő (a továbbiakban: „első” per). A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét elutasította. Ezt követően új társadalombiztosítási határozatot hoztak az indítványozó szolgálati idejének megállapítása tárgyában, amelyet az indítványozó szintén keresettel támadott meg. Ebben a „második” perben a Fővárosi Munkaügyi Bíróság az ennek a pernek a tárgyát jelentő társadalombiztosítási határozatokat hatályon kívül helyezte, és az alperest új eljárásra és új határozat meghozatalára kötelezte. A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét elutasította. Perújítási kérelemmel az indítványozó a Legfelsőbb Bíróság „második” perben hozott felülvizsgálati ítéletét támadta meg, a perújítás szempontjából tehát alappernek, a perújítási kérelem feltételezett érdemi vizsgálata esetén újból lefolytatandó pernek a „második” per minősül.
- [39] Azt a kérdést, hogy a bírónak az általa elbírálendő ügyben személyi vagy tárgyi összefüggésben van-e a tárgyi-lagos, elfogulatlan hozzáállást veszélyeztető érintettsége vagy érdekeltsége, mindig a konkrét ügyben, annak keretei között kell vizsgálni. Az indítványozó a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott elsőfokú végzés felülbírálatát végző másodfokú tanács egyik tagjával kapcsolatban állította a Pp. 15. §-ában szabályozott kizárási ok fennállását. Az indítványozó szerint kizárási okkal érintett bíró azonban nem vett részt a perújítás megengedhetőségének első fokon történő vizsgálatában (ahogy az alapperben sem), ez a bíró az „első” perben járt el első fokon, és hozott – az indítványozó keresetének helyt adó – ítéletet.
- [40] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a perújítás megengedhetőségének tárgyában másodfokon eljáró bíróság pártatlansága sem szubjektív, sem objektív okból nem vált kétséggé, ezért a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme ebből az okból nem volt megállapítható.
- [41] 2.2. Az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával összefüggésben törvényes bíróhoz való jogának sérelmét is állította. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság azzal, hogy elsődleges fellebbezési kérelme ellenére nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást, megfosztotta törvényes bírójától. Érvelése szerint az EuB azokban az esetekben, amikor a magyar bíróság köteles előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni, törvényes bírónak minősül.
- [42] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot is, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény] az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki nem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kirendelt bíró [8. § (2) bekezdés].” {36/2013. (XII. 5) AB határozat, Indokolás [32]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata során törvényes bírónak a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 8. § (2) bekezdésében meghatározott bírót tekinti [pl. 3110/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [24]; 3004/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]; 3050/2015. (III. 2.) AB végzés, Indokolás [17]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [32]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [38]]. Az Alkotmánybíróság a hatályos szabályozási környezetben nem lát okot arra, hogy jelen ügyben eltérjen következetes gyakorlatától.
- [43] Az indítványozó az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének elmaradásával összefüggésben hivatkozott törvényes bíróhoz való jogának sérelmére. Az Alkotmánybíróság már korábban is vizsgálta az eljáró bíróságok előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó jogát, illetve kötelezettségét, és megállapította, hogy még az ún. előterjesztési kötelezettséggel rendelkező bíróságnak is mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy kezdeményez vagy sem előzetes döntéshozatali eljárást {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indo-

kolás [29]], illetve állást foglalt abban a kérdésben is, hogy a feleknek a kezdeményezésre irányuló kérelme nem köti a bíróságot: „Az EUMSZ [az Európai Unió működéséről szóló szerződés] 267. cikke értelmében az EuB hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a Szerződések (az Európai Unióról Szóló Szerződés és az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés) értelmezése, valamint az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése tárgyában. Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az EuB-t, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést. Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EuB-hoz fordulni.

Az EuB ugyanakkor az indítványozó által is hivatkozott *CILFIT*-ügyben megállapította azokat az eseteket, melyekben a tagállami bíró nem köteles valamely kérdést az EuB elé terjeszteni, azaz mentesül az előterjesztési kötelezettsége alól.

Az EuB e döntésében kimondta ugyanakkor azt is, hogy a peres felek indítványozhatják ugyan a nemzeti bíróságnál a kezdeményezést, azonban a bírót nem köti a felek kérelme, a bírónak diszkrecionális joga van annak eldöntésére, hogy megkeresi-e az EuB-t előzetes döntéshozatalt kérve: »a [EGKSZ] 177. cikk [jelenleg EUMSZ 267. cikk] nem jelent jogorvoslati lehetőséget a felek számára valamely nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő ügyben. Az, hogy az egyik fél állítása szerint a jogvita a közösségi jog értelmezésének kérdését veti fel, önmagában nem elegendő tehát ahhoz, hogy az érintett bíróság köteles legyen a kérdést a 177. cikk értelmében felmerült kérdésnek tekinteni.«” {3082/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [31]–[33]; hasonlóan: 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [28]; 3353/2018. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]; 3142/2014. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]}

- [44] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az előzetes döntéshozatal kezdeményezése tekintetében az eljáró bíróságot megillető diszkrecionális jogkörben hozott döntés alkotmányossági felülvizsgálatára nincs lehetőség, mert az törvényességi – jogválasztási, jogértelmezési –, és nem alkotmányossági kérdésekben való állásfoglalást igényelne. A már hivatkozott 26/2015. (VII. 21.) AB határozat értelmében az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére vonatkozó kérelem elutasítására vonatkozó bírói döntéssel kapcsolatban a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az vetheti fel, ha a bíróság nem indokolja meg a kezdeményezésre irányuló kérelem elutasítását (Indokolás [60]).
- [45] Az indítványozó az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének elmaradásával kapcsolatban törvényes bíróhoz való jogának sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság azonban következetes gyakorlata alapján megállapította, hogy az érdemi összefüggés hiánya miatt az alkotmányjogi panasz nem vet fel alkotmányossági kérdést.
- [46] 2.3. Az indítványozó indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmét is állította. Álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak végzése jogszerűségét – mind a perújítás megengedhetősége, mind az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére vonatkozó fellebbezési kérelme vonatkozásában – uniós jogi normákkal, és ítéletekkel kellett volna alátámasztania. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme ebben az összefüggésben nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában meghatározott követelményeknek. Az indítványozó csupán állította indokolt döntéshez való jogának sérelmét, de alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy milyen összefüggés van az indokolási kötelezettség alkotmányos tartalma és az általa megjelölt hiányosság között. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság vizsgálata az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik, ezért az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányossági összefüggéseket bemutató, ezen keresztül az érdemi vizsgálatot megalapozó indokolás hiányában az indítvány érdemi elbírálásra nem alkalmas {pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [47] 2.4. Az indítványozó a másodfokú bíróság által megtartott tárgyalással kapcsolatban sérelmezte, hogy a) a tárgyalási jegyzőkönyv nem került határidőben írásba foglalásra, b) az ezen eljárási szabálysértés miatt benyújtott kifogását a bíróság nem bírálta el, c) a jegyzőkönyv kijavítása és kiegészítése iránti kérelmét a bíróság elutasította, d) a tárgyaláson a bíróság nem engedte, hogy felolvassa az alperes „fellebbezési ellenkérelmére” tett három oldal terjedelmű észrevételét, továbbá tisztességes eljáráshoz való jogát érintően azt is kifogásolta, hogy e) a másodfokú bíróság nem helyezte hatályon kívül eljárási szabálysértések miatt az elsőfokú bíróság végzését. Ez utóbbival kifogással kapcsolatban ismét utal az Alkotmánybíróság arra, hogy a bíró döntés jogszerűsége csak kivételesen lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya.

- [48] Az indítványozó által tett fenti, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmeként értelmezett eljárási kifogásokkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság mindenekelőtt itt is hangsúlyozza a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [31] és köv.) idézett álláspontját, melynek lényege szerint az eljárási szabálysértés önmagában nem szükségszerűen vezet alaptörvény-ellenességhez, illetve a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát jelentő alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésén túl az egyéb eljárási szabályok megfelelő alkalmazását nem tekinti alkotmányossági kérdésnek, azok vizsgálatára hatáskörrel nem rendelkezik.
- [49] Az indítványozó a kifogásolt eljárási szabálysértések alkotmányos jelentőségét csupán tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmének állításával határozta meg, de nem hozta összefüggésbe a megjelölt eljárási szabálysértéseket sem az eljárás egészének minőségével, sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog bármely részjogosítványának, követelményének alkotmányos tartalmával, ezért kérelmének ezen része nem felel meg a határozottság előző pontban részletezett követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont].
- [50] Az Alkotmánybíróság az indítványok érdemében az Abtv. 57. § (1) bekezdése értelmében a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. Az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerint az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat alátámasztják.
- [51] Az indítványozó nem csak a megjelölt eljárási szabálysértések miatt alkotmányos jogában elszenvedett sérelmét, de az általa állított eljárási szabálysértéseket sem támasztotta alá: nem csatolta az iratokhoz a tárgyalási jegyzőkönyvet, nem igazolta annak kézbesítését, nem mellékelte a jegyzőkönyv kijavítása iránti kérelmet elutasító végzést, alkotmányjogi panaszának mellékleteként a – az első fokú bíróságon a másodfokú végzés keltét (2017. február 24.) hónapokkal követően (2017. június 6.) érkeztetett, bár 2017 márciusában kelt – kifogást és a jegyzőkönyv kijavítására irányuló kérelmet nyújtotta be csupán. A fenti hiányosságokra tekintettel a megjelölt eljárási szabálysértések a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben érdemben nem voltak vizsgálhatóak.
- [52] 3. Összefoglalva a fentieket az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által megjelölt okokból a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványai nem szenvedtek sérelmet, az eljárás egésze is megfelelt a tisztességes eljárás követelményeinek, ezért az indítványt elutasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1357/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3258/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.799/2017/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszindítványt terjesztett elő, amelyet a Zalaegerszegi Törvényszék 5.P.21.069/2014/81/III. számú átiratával továbbított az Alkotmánybíróságnak. Alkotmányjogi panaszában – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján – a Zalaegerszegi Törvényszék 5.P.21.069/2014/52. számú ítélete, a Pécsi Ítéletábla Pf.V.20.022/2017/7. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.IV.21.799/2017/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, a 28. cikke, a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással kérte.
- [2] Az indítványozó önálló bírósági végrehajtót az első fokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék 5.P.21.069/2014/52. számú ítéletével, majd a másodfokon eljáró Pécsi Ítéletábla Pf.V.20.022/2017/7. számú ítéletével kártérítési ügyben elmarasztalta, végrehajtási eljárás során foganatosított foglalással összefüggő jogszabályellenes eljárása miatt. Az ügyben eljáró Kúria végül Pfv.IV.21.799/2017/14. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, indokolásbéli módosítással, amely indítványozó alapügyben tanúsított felróható magatartása és annak keletkezett kárral fennálló okozati összefüggéseire terjedt ki, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 111–113. §-ai alapján.
- [3] Az indítvány szerint az ügyben eljáró Kúria Pfv.IV.21.799/2017/14. számú ítélete azért sérti a *fair* eljáráshoz való jogot, mert döntése nem felel meg az indokolási kötelezettség által támasztott elvárásoknak. Álláspontja szerint 1. a Kúria nem tért ki a felülvizsgálati kérelem lényeges részeinek vizsgálatára; 2. nem megfelelően alkalmazta a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) államigazgatási jogkörben okozott kár megállapítási feltételeit tartalmazó 349. § (1) bekezdésében foglaltakat; 3. nem tért ki az indítványozó által tanúsított jogellenes magatartás mibenlétére. Kifogásolta továbbá az indítványozó a Kúria Vht. 111–113. §-ainak értelmezését, ennek keretében a tényállás megállapítását (lásd: végrehajtási kifogásként való elismerése a végrehajtás kérő nyilatkozatainak). Álláspontja szerint ezen túl az észszerű határidőn belül történő döntéshez való joga is sérült, tekintettel arra, hogy a felülvizsgálati eljárás során „csaknem két év elteltével született döntés”.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, amelynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [5] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A főtítkári hiánypótlási felhívásra az indítványozó a hiánypótlását határidőben nyújtotta be. A rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítélet az eljárást befejező döntés, így alkotmányjogi panasszal támadható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt polgári eljárásban III. rendű alperes volt – fennáll.
- [6] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, nem tartalmaz ugyanis az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése [lásd például: 3309/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [10]] és az Alaptörvény 28. cikke

- {lásd: 3252/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [21]; vagy 3149/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [23]}, így azokra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozóknak nincs lehetősége. A panasz tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek.
- [7] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek részben tesz eleget a következők szerint, tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §-a); b) az eljárás megindításának indokait (a Kúria döntése alapvető jogának sérelmét okozta), az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt a másodfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal.
- [8] Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét csupán állította, ám e vonatkozásban érvekkel nem támasztotta alá a kérelmét. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételnek.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás, és nem a bírósági felülvizsgálat vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét {3081/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [8]; 3010/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, így a bírósági eljárás *fair* jellegével összefüggésben a XXIV. cikkre nem alapítható alkotmányjogi panasz. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz a XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak.
- [10] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére egyrészt a Kúria döntésével kapcsolatban a Ptk. 349. § (1) bekezdése, valamint a Vht. 111–113. §-ai jogértelmezésével, az indítványozó, mint az alapügy III. rendű alperese, kártérítési felelőssége megállapításával összefüggésben hivatkozott; másrészt állítása szerint azért is sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, mert a felülvizsgálati kérelem tárgyában a Kúria az észszerű határidőn túl hozta meg döntését.
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően {lásd például: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [46]–[51]}. Következetes gyakorlatából az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéssel összefüggésben, jelen ügyre vonatkozóan kiemeli a következőket: „Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének a teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata.”{Lásd: 7/2013. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [24]; 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [33]}
- [12] Jelen ügy mindehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.

- [13] Ezt kiegészítve az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [14] Az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen. Mindazonáltal az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [15] Jelen ügyben ilyen, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. A Kúria a támadott ítéletét kétséget kizáróan megindokolta: megjelölte, hogy döntését mely anyagi és eljárási rendelkezésekre alapította, indoklással támasztotta alá a jogerős ítéletet hatályában fenntartó döntését, megjelölte továbbá, hogy mely kérdésben látta szükségesnek módosítani/kiegészíteni, utóbbit az ügyre vonatkozó jogszabály hivatkozással indokolta.
- [16] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntés érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétevényének megállapíthatóságára.
- [17] 3.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmével összefüggésben is állította. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben kiemelte, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet. Az ítéletek megsemmisítése révén viszont a bírósági eljárás újra kezdetét venné, ezáltal a per csak tovább húzódna. „A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe.” {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]} Erre tekintettel az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog vonatkozásában sem merült fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kétevénye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [18] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság szerint az indítvány nem teljesíti az Abtv. 29. §-ában írt feltételt, ezért annak befogadására és érdemi vizsgálatára nincs mód.

- [19] 4. Mivel a kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felelt meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának és az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjának, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1376/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3259/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék 1.Pf.20.120/2019/32. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Ádám Sándor ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Szolnoki Törvényszék 1.Pf.20.120/2019/32. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Szolnoki Járásbíróság 8.P.20.642/2018/56. számú ítéletére kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező egyedi ügy előzményei az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok alapján az alábbiak szerint összegezhetőek. Az indítványozó (az alapügy alperese) és volt férje (az alapügy felperese, a továbbiakban: felperes) házasságából egy gyermek született 2013-ban. Házasságukat 2014-ben a Szolnoki Járásbíróság 10.P.21.528/2013/9. számú ítéletével felbontotta. Az indítványozó és a felperes a Szolnoki Járásbíróság 10.P.21.528/2013/9/I. számú jogerős végzésével jóváhagyott egyezségükben megállapodtak a gyermek indítványozónál történő elhelyezéséről, egyúttal a kapcsolattartást is rendezve. A gyermek 3 éves korában, az első elvitellel járó kapcsolattartást követően, az indítványozó megelőző távoltartás elrendelését kérte a felperessel szemben. Az indítványozó több alkalommal feljelentést is tett a felperes ellen a gyermek sérelmére elkövetett szexuális zaklatás miatt, a Központi Nyomozó Főügyészség azonban bűncselekmény hiányában az eljárásokat megszüntette. 2016 októberében a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala JN-07/GY/01986-17/2016. számú határozatával a gyermeket ideiglenes hatállyal rövid időre az apai nagyszülőknél helyezte el, majd 2016. novemberében JN07/GY/01986-74/2016. számú határozatával védelembe vette. A Szolnoki Járásbíróság 2017 februárjában ideiglenes intézkedéssel szabályozta a felperes és a gyermek közötti kapcsolattartást, a felperes ugyanis 2016 márciusa óta nem találkozott a gyermekkel. Budapest Főváros Kormányhivatala XIII. Kerületi Hivatala BP-13/104/00408-129/2018. számú határozatával ezt követően a gyermeket ideiglenes hatállyal a felperes háztartásában helyezte el.
- [3] A Szolnoki Járásbíróság az alperes által szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránt indított perben, 8.P.20.642/2018/56. számú ítéletével a gyermekek feletti szülői felügyeleti jog kizárólagos gyakorlására a felperest jogosította fel, egyúttal szabályozta az indítványozó és a gyermek közötti kapcsolattartást is.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék az 1.Pf.20.120/2019/32. számú ítéletével az elsőfokú döntést – kizárólag az időszakos kapcsolattartás vonatkozásában – részben megváltoztatta.
- [5] 1.2. Ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben a támadott ítéletek vonatkozásában a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította. Az indítvány szerint az alapügyben meghozott bírósági ítéletek azért sértik az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert bár az indítványozó a perben az általa bizonyítani kívánt tények, körülmények kapcsán számos bizonyítási indítványt előterjesztett, ezek döntő többségének az eljáró bíróságok nem adtak helyt. Ráadásul a bíróságok az indítványozó által javasolt bizonyítást annak ellenére nem folytatták le, hogy a bizonyítási indítványok jelentős részét az indítványozó meglátása szerint maguk is „relevánsnak (vagyis nem szükségtelennek)” minősítették. Azzal, hogy a bíróságok túlnyomórészt a más eljárások során meghallgatott tanúk vallomásait, valamint az ott beszerzett szakvéleményeket vették alapul, az indítványozó álláspontja szerint sérült a polgári

perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) szerinti közvetlenség elve, és végső soron a „fair trial” követelménye.

- [6] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [7] 2.1. A Szolnoki Törvényszék 1.Pf.20.120/2019/32. számú ítélete tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Szolnoki Törvényszék ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2019. november 6. napján vette kézhez, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. január 5. napján érkezett az elsőfokú bíróság. Előbbiek alapján megállapítható, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőben terjesztette elő.
- [9] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [10] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kéteye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt vélte megvalósulni, mert az elsőfokú bíróság – az indítványozó meglátása szerint – alaptalanul nem adott helyt bizonyítási indítványai döntő többségének. Ismeretei jelentős részét nem „eredeti forrásokból” szerezte be, hanem közvetett módon, a feleket érintő büntetőeljárásban, valamint gyámhatósági eljárásban készült igazságügyi pszichológusi és pszichiáteri szakértői szakvélemények alapulvételével állapította meg a tényállást, megsértve ezzel a közvetlenség elvét. Az indítvány szerint ezen jogsértések együttesen az eljárás egésze vonatkozásában a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezik.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan tényállás-megállapítási, valamint bizonyítékértékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, illetve a bizonyítékok értékelése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Annak megállapítása, hogy egy peres eljárásban melyek a bizonyítandó tények, és melyek az ehhez szükséges bizonyítási indítványok, illetőleg más bírósági eljárások keretei között beszerzett bizonyítékok egy adott eljárásban mennyiben használhatóak fel, olyan tényállás-megállapítási és bizonyítékértékelési kérdések, melyek az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esnek.
- [13] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal összefüggésben azt is megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság részletesen vizsgálta az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárást, további két bizonyítási indítványnak is helyt adott, valamint rögzítette, hogy „az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges körben a bizonyítást lefolytatta, a beszerzett bizonyítékok együttes, okszerű és iratszerű, logikai ellentmondástól mentes mérlegelése alapján, helyes tényállást állapított meg”.
- [14] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem

vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]].

- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikét sem.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/69/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3260/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 3.Bpkf.1494/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kovács Arthur ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Szegedi Törvényszék 3.Bpkf.1494/2019/2. számú végzése, továbbá a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 15.Bv.1290/2017/22. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó fogvatartott kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. április 16. napján, 2000. február 9. napjától kezdődő időszakra (a sérelmezett időszak végének pontos megjelölése nélkül, az időszak végét a kérelem feldolgozásának napjában megjelölve) a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjánál. Kérelmét az indítványozó 2015. november 17. napján az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [3] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolása szerint a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez, amit a kérelmező elmulasztott.
- [4] Az indítványozó és jogi képviselője fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék az elsőfokú döntést végzésével helyben hagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek. Kiemelte azt is, hogy a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdéseiben foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy a folyamatos jogsértő fogvatartásban lévő indítványozó 2016. december 31. napja után is fogvatartásban volt, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz kérelmet megelőző vagy azzal egyidejű benyújtása kötelező előfeltétel, azt az EJEB-hez előterjesztett kérelem nem helyettesíti.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, állítása szerint a végzések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [6] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy az eljáró Szegedi Törvényszék azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott. Nem helytálló az indítványozó véleménye szerint az, hogy korábban kelt ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást, majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították, miközben más hazai bíróságok ilyen kérelmeket érdemben vizsgálják és kártalanítást ítélnak meg. Ennek folyamatként jelen panasz indítványozója nem minősült egyenlőnek azon kérelmezőkkel, akiknek ügyében szintén a Szegedi Törvényszék járt el, csak korábban, illetve olyan kérelmezőkkel, akiknek a kérelmét más törvényszék bírálta el.
- [7] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az indítványozó előadta, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez

kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény jelen ügyre irányadó rendelkezéseit. A törvény célja az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítás bevezetése volt, azonban ez a meghozott végzések során szerinte nem érvényesült. Kifejtette, hogy a Bv. tv. 436. § (10)–(11) bekezdésének téves értelmezése abból ered, hogy a Szegedi Törvényszék általi törvényértelmezés szerint az elítéltnek a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bv. tv. 10/A §. (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJEB-hez benyújtott kérelem esetén ezen feltétel nem alkalmazható. A szerinte okszerűtlen értelmezés szembement a hazai bíróságok országosan kialakult, több éves és következetes gyakorlatával, miközben az eltelt időszak alatt a jogszabályi szöveg nem változott. Azt állítja, hogy önkényes volt a bíróság jogértelmezése, amelynek eredménye sem nyelvtani, sem logikai úton nem következik a jogszabály szövegéből és annak céljából. Ennek alátámasztásául több korábbi, a Szegedi Törvényszék és más bíróságok előtt folyamatban volt kártalanítási eljárás során hozott döntést mutatott be példaként.

- [8] Az indítványozó előadta továbbá, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elve is sérült, ugyanis a támadott végzések a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköztek azzal, hogy az eljáró bíróságok olyan magatartást nyilvánítottak jogellenessé és olyan körülményeket értékeltek az indítványozó terhére, amely kötelezettségek nem terheltek. Szerinte a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása a 2017. január 1-től hatályos módosítással vált a kártalanítási kérelem kötelező előfeltételévé, így az indítványozót az ezt megelőző időszakban nem terhelte panasztételi kötelezettség, a bíróságok mégis elutasították a kérelmét. Ezzel kapcsolatosan az indítványozó hivatkozott a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat indokolására, amelyben az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazással kapcsolatosan is fellelhető az alaptörvényellenesség, amennyiben jogviszony vagy jogvita létrejöttkor olyan jogszabályt alkalmaznak, ami még nem hatályos vagy nem létezik.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, alkotmányjogi panaszát pedig az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően, határidőben terjesztette elő.
- [11] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az *e)* pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Hivatkozott ugyan arra, hogy a bíróság jogértelmezése az indítványozó szerint kimeríti a visszaható hatályú jogalkalmazást, de ennek okát nem indokolta meg. Mindössze annyit hangsúlyozott, hogy a kártalanítási igényének 2017. január 1-ét megelőző időszakra vonatkozó része tekintetében nem lett volna szabad megkövetelni a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez benyújtandó panaszt, arra azonban nem tért ki, hogy ennek 2017. január 1-től való előírása miért jelent olyan – visszaható hatályúnak minősíthető – kötelezettséget számára, amit nem tudott teljesíteni. Ennek megfelelően az indítvány ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja szerinti követelményt.
- [13] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételege, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [14] Az indítványozó azt állította, hogy a bírósági eljárás során sérült az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség követelménye, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Az alaptörvény-ellenességét azonban lényegében arra alapozta, hogy a bíróság máshogy értelmezte a jogszabályokat, mint ahogyan azt az indítványozó tette. Az indítvány kizárólag olyan érveket

tartalmaz, amelyeket a bíróság értékelési körébe vont, és az azzal kapcsolatos jogi álláspontját részletesen megindokolta.

- [15] Mindez azt jelenti, hogy az indítványozó jelen esetben valójában a számára kedvezőtlen ítélet felülmérlegelését próbálta elérni az alkotmányjogi panasz segítségével. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e. Ugyanígy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], az újabb gyakorlatból például: 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az indítvány olyan jogértelmezési kérdéseket kifogásol, melyek kétséget kizáróan törvényességi, és nem pedig alkotmányossági kérdések.
- [16] Az Alkotmánybíróság tanácsa mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételnek, mivel az sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetett fel.
- [17] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/130/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3261/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.804/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Grád András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.II.20.804/2018/12. számú ítélete, a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 6.P.III.23.167/2016/24. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 54.Pf. 637.163/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Azt is kérte, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó által állított jogsérelmet nem, vagy nem kizárólag a bírósági jogalkalmazás okozta, akkor az Abtv. 28. § (2) bekezdése [helyesen: (1) bekezdése] alkalmazásával hivatalból térjen át az alkalmazott jogszabályok vizsgálatára is.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló, gyermektartásdíj felemelésével kapcsolatos polgári peres ügyben az indítványozó felperesként vett részt, az alperes az indítványozó korábbi házastársa volt. Az indítványozó a megállapodáson alapuló tartásdíj felemelését kérte, tekintettel arra, hogy három közös gyermekük iskolás korba lépett, ami miatt megemelkedtek a kiadásaik, ráadásul legidősebb gyermeküknél figyelemzavart diagnosztizáltak, ami további kiadásokkal jár.
- [3] A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a kereseti kérelemnek részben helyt adva a tartásdíj összegét felemelte. Az alperes fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Törvényszék a kerületi bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította. Indokolása szerint a felek a tartásdíjról megállapodtak, megállapodásuk érvényes, ezt senki nem támadta meg. Kiemelte, hogy a megállapodáson alapuló tartás mértékének módosításához a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:210. § szigorúbb szabályokat állapít meg, mivel abból indul ki, hogy a megállapodásban részes felek a körülményeket felelősen átgondolva kötnek megállapodást.
- [4] A törvényszék rögzítette, hogy az indítványozó maga is előadta, hogy a megállapodás megkötését alaposan átgondolták, és úgy vélték, hogy a következő 15 év elég lesz arra, hogy rendezzék a körülményeiket, majd a felsőoktatás esedékessége idejére esetlegesen másképp rendelkezzenek. Indokolása szerint az indítványozó két évvel a megállapodás megkötése után nem hivatkozhatott eredményesen arra, hogy nem számolt azzal, hogy a gyermekek hamarosan iskoláskorúak lesznek, ugyanígy azzal is tisztában volt – ezt el is ismerte –, hogy a családtámogatás is meg fog szűnni. Ennek ellenére a törvényszék szerint lett volna mód a tartás mértékének megváltoztatására, de ehhez az indítványozónak tételesen bizonyítania kellett volna a kiadások növekedését. Kifejezetten a figyelemzavar megállapításával kapcsolatosan jegyezte meg a törvényszék, hogy ez valóban nem volt előre látható, de ettől még a kiadások növekedését igazolni kellett volna.
- [5] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolása szerint a jogszabályi rendelkezés bíróság általi, a fél álláspontjától eltérő értelmezése önmagában nem sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. A diszkriminációra való hivatkozást szintén alaptalannak tartva kifejtette, hogy megállapodáson alapuló tartás esetén a családjogi jogviszonyok sajátosságaira alapított speciális törvényi eltérésekkel a kötelmi jog általános szabályai érvényesülnek. A konszenzusos meghatározás elsődlegességét az indokolja, hogy nyilvánvalóan a szülők ismerik legjobban a gyermekük indokolt szükségleteit megalapozó körülményeket és ennek pénzbeli költségeit. A megállapodás tehát feltételezi a gyermek szükségleteinek ismeretét, valamint az indokolt szükségletek kielégítésében a kötelezett szülő tehervállalásának mértékében való egyetértést. A gyermek érdekének fokozott védelme miatt elvárható a szülőktől az az előrelátás,

hogy számoljanak azzal, hogy a tartás mértéke kiszámíthatóan, hosszabb időtartamban is teljesíthető legyen, továbbá az, hogy a gyermek indokolt szükségleteit folyamatosan és stabilan biztosítsa.

- [6] Ezzel szemben a jogvita ítélettel történő lezárása esetén ez a fajta szülői felelősség fel sem merülhet. A Kúria ítéletében kifejtette azt is, hogy a szerződés tartalmának szabad kialakításának alapelve alapján nincs jogi akadálya, hogy a szülők egyes, jövőben bekövetkező körülményeket figyelembe vegyenek. Ha szülők a körülménnyel a tartásdíj összegének kialakításakor számoltak, akkor felelős szülőként a gyermek érdekének megfelelően hosszú távra biztosították az indokolt szükségletei jelenlegi és későbbi, aktuálisan belátható kiadásainak fedezetét. Ebben az esetben a megállapodás megkötésekor még jövőbeli esemény utóbbi tényleges bekövetkezése a tartás alapjául szolgáló körülményben bekövetkezett változásnak nem minősíthető. Azt is kifejtette a Kúria, hogy a bíróságnak jelen ügyben abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a gyermekeket gondozó indítványozó az egyezség megkötésekor milyen körülményekkel számolt, vagy kellő szülői előrelátással kellett volna számolnia, és történt-e azóta a tartás mértékére is kiható, lényeges jogi érdeksérelemmel járó körülményváltozás. Álláspontja szerint ezeket a körülményeket a törvényszék helyesen mérlegelte. Habár a figyelemzavar megállapításával a szülők valóban nem számolhattak, de ezzel kapcsolatban költségnövekedés nem merült fel. Az indítványozó az egyezségi rendezés után a gyermekek indokolt szükségleteiben bekövetkezett változás nem bizonyított, önmagában a kiadások tételes felsorolása a szükségletek emelkedését nem bizonyítja, az alperes teljesítőképességének pozitív változása pedig a tartás mértékének megváltoztatását nem vonja maga után.
- [7] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban arra hivatkozott, hogy a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XV. cikk (1), (2) és (5) bekezdését, továbbá a XVI. cikk (1) és (3) bekezdését.
- [8] Az indítványozó a sérelmét arra alapozta, hogy szerinte a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésének értelmezését az Alaptörvénnyel ellentétesen szűkítették az eljáró bíróságok, amelynek hiányában a törvényszék és a Kúria érdemben megvizsgálták volna, hogy a többletkiadás indokolja-e a tartásdíj felemelését. Azt állította, hogy a szűkítő értelmezés alkalmas arra, hogy a jogalkotó szándékával ellentétes joggyakorlatot alakítson ki, ami már észszerűtlen és okszerűtlen mértékben tesz különbséget a bírósági ítélettel megállapított és az egyezséggel meghatározott tartásdíj között. Ez szerinte lényegében kiüresíti a tartásdíjra vonatkozó egyezség bírói úton történő megváltoztatásának lehetőségét. Mivel a tartásdíj a gyerekekről való gondoskodás eszköze, így álláspontja szerint alapvető alapjogi kérdést is érint. A Ptk. megállapodásra vonatkozó kiegészítő rendelkezése a törvényszék és a Kúria értelmezése miatt a gyakorlatban ellehetetleníti szerinte a tartásdíj megváltoztatásának lehetőségét. Érvelésének értelmében a jogszabály bíróság szerinti értelmezése észszerűtlenül tesz különbséget a tartásdíjat megállapodás alapján rendező szülők, valamint a bírósági ítélet alapján tartásra kötelezett szülők között. Kétségtelen szerinte, hogy a megkülönböztetés alapja objektív azon az alapon, hogy milyen döntéssel záródott az eljárás, de indokolatlan és észszerűtlen, mivel hátrányosabb helyzetbe hozza azokat, akik gyermekek érdekében egyezségekre jutnak. A jogalkotó szándéka szerinte a gyermekek XVI. cikk (1) bekezdése szerinti jogainak biztosítása volt azáltal, hogy az indokolatlan, rövid időn belüli változtatásokat kiszűrjék. A *pacta sunt servanda* elvének Ptk. 4:210. § (1) bekezdésére való ráerőszakolását véli felfedezni az indítványozó, aki szerint ez szemben áll a XVI. cikk (1) és (3) bekezdésével. Emiatt úgy véli, hogy hiába bizonyította a gyermekekkel kapcsolatos költségek emelkedését, azt csak akkor bírálták volna el érdemben, ha ítélettel zárult volna le a tartásdíj kérdésében a per.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [11] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így annak sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése az államot terhelő alkotmányos kötelezettségként írja elő a családok, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők külön intézkedésekkel történő védelmét {lásd

például: 3082/2018. (III. 5.) AB végzés, Indokolás [20]]. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.

- [12] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, valamint a XVI. cikk (1) és (3) bekezdéseit. Hivatkozik ugyan arra, hogy a bíróság jogértelmezése alkalmas arra, hogy ezeknek az Alaptörvényben biztosított jogoknak a sérelméhez vezessen, de ennek okát nem indokolta meg, ahogyan azt sem fejtette ki, hogy a konkrét eljárásban ez milyen okból következett be. Ennek megfelelően az indítvány ezen elemeiben nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelményt.
- [14] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kétegye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] Az indítványozó azt állította, hogy a törvényszék és a Kúria eljárása során sérült az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőség. Az alaptörvény-ellenességét azonban lényegében arra alapozta, hogy a Kúria máshogy értelmezte a jogszabályokat, mint ahogyan azt az indítványozó tette. Az indítvány kizárólag olyan érveket tartalmaz, amelyeket a Kúria értékelési körébe vont és az azzal kapcsolatos jogi álláspontját részletesen megindokolta. A Kúria különösen is figyelmet fordított az ügy alkotmányjogi összefüggéseinek vizsgálatára, döntésében továbbá egyértelműen rögzítette, hogy a kereset elutasításának oka az, hogy az indítványozó nem bizonyította a költségek tényleges növekedését.
- [16] Mindez azt jelenti, hogy az indítványozó jelen esetben valójában a számára kedvezőtlen ítélet felülmérlegelését próbálta elérni az alkotmányjogi panasz segítségével. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e. Ugyanígy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], az újabb gyakorlatból például: 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az indítvány olyan jogértelmezési kérdéseket kifogásol, melyek kétséget kizáróan törvényességi, és nem pedig alkotmányossági kérdések.
- [17] Az Alkotmánybíróság tanácsa mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételnek, mivel az sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetett fel.
- [18] 3. Ahogyan arra az indítványozó is utalt alkotmányjogi panaszában, az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (2) bekezdése alapján a bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. §-a szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjára irányuló vizsgálatot is lefolytathat. Az Alkotmánybíróság ezt a hatáskörét hivatalból eljárva gyakorolja. Az Alkotmánybíróság az indítványozó ügyében is alkalmazott, a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésre vonatkozóan az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerinti eljárás lefolytatására az indítványban megjelölt érvelés alapján nem látott indokot.

- [19] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/922/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3262/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.413/2017/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, Pápa Város Címzetes Főjegyzője, jogi képviselője (dr. Verrasztó Norbert kamarai jogtanácsos) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.413/2017/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztését indítványozta.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló ügyben az indítványozó hatósági eljárást folytatott le a perbeli felperessel szemben, Pápa Város Önkormányzata Képviselő-testületének a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megsértésének jogkövetkezményeiről szóló 33/2017. (XII. 22.) önkormányzati rendelet 8. § (4) bekezdése megsértése miatt. Ennek alapja, hogy a felperes vendéglátóhely a közeli lakók panasa alapján a bejelentett nyitvatartási időn túl is üzemelt, ezzel zavarva a lakók nyugalma. A jegyző közigazgatási bíróság megfizetésére kötelezte a perbeli felperest, határozatát többek között telefonnal készített videofelvételekre alapozta.
- [3] Az indítványozó határozata ellen a felperes bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett. A bíróság a keresetet megalapozottnak találta, és a hatósági határozatot hatályon kívül helyezte. Indokolása szerint téves a hatóság becsatolt videofelvételekre alapozott következtetése, mivel a telefonokkal készített videókat könnyű manipulálni. A bíróság az indítványozót új határozat hozatalára azért nem utasította, mert úgy ítélte meg, hogy a határozat meghozatalának alapjául szolgáló körülmények utólag már éppen a fenti hiányosságok miatt nem rekonstruálhatóak.
- [4] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban és a hiánypótlás során arra hivatkozott, hogy a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság követelményét, a C) cikk (1) bekezdése szerinti hatalommegosztás elvét, a XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmát, a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot, továbbá a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket.
- [5] Az indítványozó a jogbiztonság sérelmét arra alapozta, hogy szerinte a jogalkalmazó feladata a jogszabályi előírások gyakorlati megvalósulásának biztosítása, ami jelen esetben az eljárási törvény és a vonatkozó bírósági gyakorlat betartása lett volna. Ezen belül is különösen a hivatalból elrendelt bizonyítást hiányolta, ugyanis úgy ítélte meg, hogy a felperes annak ellenére lett pernyertes, hogy az ügyben bármit bizonyított volna.
- [6] Az indítványozó szerint sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is, mert a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezéseit egyoldalúan az indítványozó hátrányára értelmezte, megsértve ezzel a fegyverek egyenlőségének elvét. Az indítványozó szerint ugyancsak jogszabálysértő, ha a bíróság bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül nyilatkozik olyan kérdésben, amelyben az indítványozó álláspontja szerint szakértőt kellett volna kirendelni. Az indítványozó azt is sérelmezi, hogy a jogerős bírói döntés egyes megállapításai megalapozatlanok.
- [7] Az indítványban megjelölt többi alaptörvényi rendelkezés állított sérelmére vonatkozóan az alkotmányjogi panasz indokolást nem tartalmaz.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [10] 2.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt C) cikk (1) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak, míg a B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányára, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára tekintettel alapítható alkotmányjogi panasz {pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja előírásának.
- [11] 2.2. Az indítvány nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az indítvány ebben az elemében nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja szerinti követelményét.
- [12] 2.3. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben ugyan állítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, ám azt alkotmányjogilag releváns indokolással nem támasztja alá. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjának megfelelően az indítványnak arra vonatkozóan kell részletes indokolást tartalmazni, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény (és nem pedig valamely, a perben alkalmazott szabály) rendelkezéseivel. Az indítvány ezzel szemben csupán a bírói döntés egyes megállapításai megalapozatlanságát, a Pp. indítványozó álláspontjától eltérő értelmezését, illetőleg a bíróság eljárásának a Pp. szabályainak való meg nem felelőségét állítja, megfeleltetve a Pp. szabályainak megsértését a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének. Az indítvány tehát „[a] törvénysértést alaptörvény-sértéssel azonosítja, ezzel azonban nem tesz eleget az Abtv.-ben előírt határozottság követelményének” {lásd: 3138/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [15]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben sem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja szerinti követelményét.
- [13] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát mellőzve – az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – visszautasította.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1505/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3263/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék 14.Beüf.592/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magányszemély személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Balassagyarmati Törvényszék 14.Beüf.592/2018/2. számú végzése ellen, alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 1.1. Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó édesapja feljelentése alapján testi sértés miatt rendőrségi nyomozás volt folyamatban. A rendőrség a nyomozást megszüntette arra hivatkozással, hogy nem állapítható meg bűncselekmény és a nyomozástól nem várható eredmény. Az eljárást megszüntető rendőrségi határozat ellen panaszt tett az indítványozó édesapja az illetékes ügyészségen. Az ügyészség a panaszt elutasította. Az indítványozó édesapja időközben elhalálozott, helyére lépett a fia, aki magánvádas eljárást kívánt indítani a Balassagyarmati Járásbíróságon. A Balassagyarmati Járásbíróság a testi sértés vétsége miatt indult büntetőeljárás a 22.Bpk.432/2018/2. számú végzésével megszüntette arra hivatkozással, hogy az indítványozó a törvényes 30 napos határidőn túl lépett a néhai sértett helyébe, ezért nincs joghatályos magánindítvány, emiatt a büntetőeljárásnak nincs helye.
- [3] Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék – az elsőfokú bíróság végzésében kifejtett indokokkal ugyan nem mindenben egyetértve – a fellebbezést alaptalannak ítélte. A folyamatban volt nyomozást illetően rögzítette, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 173. § (2) bekezdés alapján a magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető. Ez nem kizárólag azokra az esetekre vonatkozik, ha az eljárás megindítása után új adatok vagy tények kerülnek napvilágra, hanem azokra az esetekre is, ha a büntetőügyben eljáró hatóságnak az ügyvel kapcsolatos jogi értékelése megváltozik, ez utóbbi eset is alapul szolgálhat a magánindítvány előterjesztésére való felhívásra. Azonban kiemelte, hogy a jogosult halála esetén a hatóságokat nem terheli a magánindítvány megtételére utaló felhívás.
- [4] Rámutatott ugyanakkor a másodfokon eljáró törvényszék, hogy a nyomozó hatóság az eljárást azért szüntette meg, mert nem látta (sem közvádra, sem magánvádra üldözendő) bűncselekmény elkövetését megállapíthatónak a Be. 190. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint, ezért semmilyen indoka nem volt arra, hogy a fenti szabályok szerint járjon el.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt, álláspontja szerint a magánindítvány hiányának törvénysértő megállapítása önkényes és megszorító jogértelmezés, ami nemcsak eljárási törvénybe ütközik, de a jogérvényesítés lehetőségétől zárja el az indítványozót, ezáltal sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot és annak részjogosítványát képező bírósághoz való jogot. Ezért a támadott bírósági döntés sérti az Alaptörvény I. cikkébe, B) cikk (1) bekezdésébe, R) cikk (1)–(2) bekezdésébe, és 28. cikkébe foglaltakat, továbbá a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot biztosító XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, azon belül is a hatékony bírói jogvédelem követelményébe ütközik. Beadványában részletesen ismertette a vonatkozó – álláspontja szerint a bíróságok által tévesen alkalmazott – eljárási szabályokat, valamint alkotmánybírósági határozatokat is felhívott.
- [6] Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, tájékoztatva arról, hogy részben olyan alaptörvényi szakaszok sérelmére hivatkozik, melyek az indítványozó számára nem biztosítanak alapjogot, így ezekre az alaptörvényi rendelkezésekre alapított indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 27. §-ában foglalt feltételnek. Beadványa továbbá nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámasztott

indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével.

- [7] Az indítványozó a felhívásnak határidőben eleget téve, részben megismételte, részben – a bizonyítási eljárás részleteivel – kiegészítette a korábbi beadványában előadottakat, illetve pótlólag megjelölte az Alaptörvény II. cikkét, és további alkotmánybírói határozatokat is felhívott.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [9] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A sérelmezett bírósági végzéssel zárult ügyben az indítványozó édesapja szerepelt sértettként, elhunytát követően lépett helyébe az indítványozó, akire vonatkozóan a végzés rendelkezést tartalmaz, az ügyben tehát érintett. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Balassagyarmati Törvényszék 14.Beüf.592/2018/2. számú végzését 2019. január 29. napján az indítványozó vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. április 1-jén adta postára. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a törvényes határidőn belül került sor, az ügyben a felülvizsgálat kizárt, perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [11] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontját, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panaszeljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági végzést, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzés miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [12] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az indítványozó beadványában többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvének sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmére alapítható.
- [14] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni, mert az nem alapjogi rendelkezés {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [15] Hasonlóképpen nem alapjogot tartalmaz az indítványozó által felhívott R) cikk, valamint 28. cikk, így alkotmányjogi panasz ezekre szintén nem alapozható {3081/2015. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [16] Az indítványozónak jelen alkotmányjogi panaszbeadványában az Alaptörvény I. cikk, II. cikk, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági végzések) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. A nyomozó hatóság az eljárást azért szüntette meg, mert nem látta bűncselekmény elkövetését megállapíthatónak, és az eljárás folytatásától sem volt várható. Az alkotmány-

jogi panasz végső soron arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a hatóságoktól és a bíróságoktól eltérő módon értékelje a nyomozás megszüntetését, illetve a bíróság által elfoglalt jogi álláspontot vizsgálja felül.

- [17] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálataira nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [18] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bíróság döntését érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1062/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3264/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.116/2018/8. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék 2.Pf.21.633/2017/4. számú ítélete és a Szegedi Járásbíróság 28.P.21.588/2012/137. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, jogi képviselője (dr. Fazekas Attila ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Pfv.V.21.116/2018/8. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék 2.Pf.21.633/2017/4. számú ítélete és a Szegedi Járásbíróság 28.P.21.588/2012/137. számú ítélete ellen. Kérte a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Alkotmányjogi panaszja előzményeként az indítványozó előadta, hogy lakóingatlana felújítására fővállalkozói szerződést kötött egy rokon vállalkozóval, illetve annak gazdasági társaságával. A szerződésben megállapították a vállalkozói díjat, illetve megállapodtak abban, hogy az indítványozó a szakipari munkák megkezdése előtt előleget fizet a fővállalkozónak. Előlegként az indítványozó a szerződés megkötésekor a szerződésben megállapított vállalkozói díjat majdnem egészében kifizette a fővállalkozónak. A kivitelezési szerződések vagy közvetlenül az indítványozó és a fővállalkozó között, vagy a fővállalkozó által az indítványozónak előzetesen bemutatott és általa elfogadott alvállalkozói ajánlat alapján, az alvállalkozó és a fővállalkozó között közvetlenül kerültek megkötésre. A szerződő felek abban is megállapodtak, hogy a végzett munka elszámolása számlával történik. Számlát ugyanakkor az indítványozó az elvégzett felújítási munkálatokról nem kapott. A fővállalkozó a munkálatok előrehaladtával több „kölségvetési összesítőt és elszámolást” készített, amelyek az indítványozó állítása szerint sokszor egymásnak teljesen ellentmondó tartalmúak voltak. Az indítványozó az utolsó fővállalkozói elszámolás alapján már jelentősen megnövekedett összegű vállalkozói díj fizetésére lett volna köteles, miközben az indítványozó előadása szerint a felújítási munkálatok egy része el sem készült, illetve nem a megfelelő műszaki tartalomnak megfelelően készült el. Az elszámolási nézeteltérések miatt végül a fővállalkozó a munkaterületről annak félkész állapotában levonult. Később a fővállalkozó keresetet nyújtott be az indítványozóval szemben a megemelkedett összegű vállalkozói díj és járuléki megfizetése iránt. Az első fokon eljáró Szegedi Járásbíróság 28.P.21.588/2012/137. számú ítéletével az indítványozót kötelezte a megemelkedett vállalkozói díj és kamatai megfizetésére. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Szegedi Törvényszék 2.Pf.21.633/2017/4. számú ítéletével az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, a megfellebbezett részét helyben hagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán a Kúria Pfv.V.21.116/2018/8. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Ezt követően fordult a bírói döntésekkel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság főtárgára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelem, illetve az alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolás tekintetében. A felhívásra – a megadott határidőn belül – az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát, s kérte a támadott bírói döntések megsemmisítését.
- [4] Az indítványozó szerint a támadott bírói döntésekkel az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát. Állította, hogy a tisztességes bírói eljáráshoz való alkotmányos jogát sértette a peres eljárás, mert szerinte a szakértői bizonyítás lefolytatása a felperes és az indítványozó alperes által megkötött szerződés rendelkezéseivel ellentétes, indokolatlan és szakszerűtlen volt. Álláspontja szerint a bíróság „a számlában való elszámolás szerződésben rögzített felperesi kötelezettséget eliminálva”, „a tételes és számlába állított, tehát okirattal bizonyított elszámolás helyett” szakértői bizonyítás alapján, kontrolálhatatlan módszerrel ítélte meg a felperesi követelést. Hivatkozott továbbá arra

is, hogy a bíróság iratellenesen állapította meg az ítéleti tényállást, túlterjeszkedett a kereseti követelés összegszerűségén, kétszeresen marasztalta az indítványozót a gépészeti szakipari munka vállalkozói díjának megfizetésére.

- [5] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, a hatékony bírói védelemhez való jog sérelmét látta abban is, hogy szerinte a bíróság „az egyébiránt teljesen okszerűtlen szakértői bizonyítás hiányosságait a kereset alátámaszthatósága érdekében kizárólag a felperes érdekkörébe tartozó tanúk [...] tanúvallomásaival pótolta”, viszont „még tanúként sem volt hajlandó meghallgatni” az alperes által javasolt személyeket.
- [6] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, mégpedig az indokolt döntéshez való joga sérelmének tartotta azt, hogy a felülvizsgálati kérelmében „aprólékosan levezetett és végigszámolt elsőfokú bírói tévedésre vonatkozó érveléssel szemben” a Kúria pusztán állította, de nem indokolta azt, hogy a gépészeti szakipari munka vállalkozói díjának kétszeres, ekként jogalap nélküli megfizetésére nem került sor.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, a pártatlan bírósághoz való joga sérelmét vélte felfedezni abban, hogy az első fokon eljáró és az elsőfokú ítéletet kihirdető, a Szegedi Járásbíróságra kirendelt bíró mind az elsőfokú, mint a jogerős ítélet meghozatalakor a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék egyik fellebbviteli tanácsába volt fellebbviteli ügyeket intéző bíróként beosztva, miközben a törvényszék másik tanácsa az elsőfokú ítéletet helybenhagyó ítéletét meghozta.
- [8] Az indítványozó kifogásolta továbbá a Kúria érvelését, ami szerint: „Amennyiben a felperes magatartása valamely számviteli előírást megsértett, úgy az ezzel kapcsolatos jogkövetkezmények levonására hatósági eljárásban sor kerülhet, ez azonban a felek közötti elszámolást semmilyen tekintetben nem érinti.” Az indítványozó ennek kapcsán hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság GK 66. számú állásfoglalására, s állította, hogy ennek alapján az ellenszolgáltatás megfizetéséhez a jogosult meghatározott időben teljesítendő számlázása szükséges. Szerinte egyöntetű a bírói gyakorlat abban, hogy a kötelezett késedelme mindaddig nem következhet be, amíg a jogosult késedelme fennáll. Az indítványozó ebből azt a következtetést vonta le, hogy rá vonatkozóan a Kúria és az alsóbb fokon eljáró bíróságok a töretlen gyakorlattal szemben hoztak döntést. Az indítványozó szerint a kúriai jogértelmezés ekként az egymással összehasonlítható helyzetben lévő kötelezettek között az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését sértő hátrányos különbségtételt valósít meg, s így ez az Alaptörvénnyel ellentétesnek tartott értelmezés az Alaptörvény 28. cikkébe is ütközik.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó természetes személy a sérelmezett kúriai végzéssel zárult ügyben alperes volt, számára hátrányos döntés született. A kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [11] Az első fokon eljáró bíróság tájékoztatása szerint a Kúria Pfv.V.21.116/2018/8. számú ítéletét az indítványozó – jogi képviselője útján – 2019. szeptember 13-án vette át. Az alkotmányjogi panaszt 2019. november 15-én elektronikus úton nyújtotta be az első fokon eljáró bíróságon. Az indítványozó azonban igazolási kérelmet terjesztett elő, amelyben előadta, hogy a bírósági irat automatikus letöltésére került sor, azt a jogi képviselő ténylegesen 2019. szeptember 16-án vette át. Továbbá hivatkozott arra is, hogy betegség miatt nem tudta beadványát november 15-e előtt benyújtani. Ennek igazolására orvosi dokumentumot is csatolt. Az Alkotmánybíróság mindezt figyelembe véve megállapította, hogy az igazolási kérelemben előadott okok (informatikai rendszer funkció-hibája, a jogi képviselő igazolt betegsége) az indítványozó körén kívül eső, elháríthatatlan okból történő akadályoztatásnak minősülnek, így az indítványozó igazolási kérelme megalapozott, késedelmét hitelt érdemlő módon kimentette, s ekként az indítványozó igazolási kérelmét az Abtv. 30. § (3) bekezdése alapján elfogadta.
- [12] Az indítványozó a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Alkotmányjogi panaszában a rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet is támadta.
- [13] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem

tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény 28. cikke {lásd az Alaptörvény 28. cikkét illetően pl. 3127/2017. (V. 30.) AB végzést, Indokolás [19]}. E vonatkozásban az egyéb törvényi feltételek teljesülése esetén sem kerülhetne sor az alkotmányjogi panasz befogadására és érdemi elbírálására.

- [14] 2.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Az indítványozónak jelen alkotmányjogi panaszbeadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz, illetve a támadott ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel.
- [16] A szerződésből eredő követelés iránt indított perben hozott bírói döntések ellen benyújtott panasz mindenképp előtt arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül, hogy a bíróság az indokolási kötelezettségének a jogszabályoknak megfelelően tett-e eleget, a bizonyítási eljárást megfelelően folytatta-e le, és a bizonyítékokat a jogszabályoknak megfelelően értékelte-e.
- [17] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság rámutatott már arra, hogy „[a] bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe”. „Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Ld. először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Az indítványozó által felhívott tisztességes eljáráshoz való jog nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.
- [19] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által garantált pártatlan bírósághoz való joga sérelmét vélte felfedezni abban, hogy az elsőfokú bíróságra kirendelt bíró a másodfokon eljáró törvényszék egyik fellebbviteli tanácsának bírója volt, miközben a törvényszék másik tanácsa az elsőfokú ítéletet helybenhagyó ítéletét meghozta. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem utalt arra, hogy az alapügyben az első-, illetve a másodfokon eljáró bíróság pártatlanságát vitatta volna, s az alkotmányjogi panaszban kifogásolt kúriai ítélet sem terjedt ki erre a kérdésre, hogy ez a bírói döntés részeként az alkotmányjogi panasszal kifogásolható legyen. Egyebekben az Alkotmánybíróság rámutat: „az ítélezési tevékenységet valamely konkrét bíróságon, a törvény szerinti, szabályszerű kijelölés alapján igazságügyi érdekből (pl. ügyhátralék feldolgozása, az ügyek ésszerű időn belül való befejezése elősegítése) végző bíró(k) – meghatározott, garanciális tartalmú előírások érvényesülése esetén – szintén beleértendő(k) a törvény által rendelt bíró fogalmába. A kirendelésre ugyanis kizárólag (sarkalatos) törvény rendelkezése alapján [...], ebben meghatározott célból [...], garanciális tartalmú előírásoknak [...] megfelelő módon kerülhet sor.” {3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [37]}
- [20] Mindezt figyelembe véve, az Alkotmánybíróság megítélése szerint, a konkrét ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozás nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a kifogásolt bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná.
- [21] Nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem irányult a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség megállapítására az indítványnak a joggyakorlattól való vélt eltérés miatt az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelmére való hivatkozása sem. A törvény előtti egyenlőség követelménye sem

teremthet ugyanis alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el, s az alapügyben hozott bírói döntést a bírói joggyakorlattól való vélt eltérés miatt felülvizsgálja. Az Alkotmánybíróság már rámutatott arra, hogy „a jogalkalmazás egységének a biztosítását az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése kifejezetten a Kúria – és nem az Alkotmánybíróság – hatáskörébe utalja. Az ítékezés egységességének biztosításával kapcsolatos eljárást az Alaptörvény, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény vonatkozó rendelkezései (25–44. §) alapján a jogalkotó nem az Alkotmánybíróság, hanem a bírósági szervezet – annak különböző szervei, testületei mérlegelésén alapuló eljárás útján gyakorolt – feladat- és hatáskörébe utalta. Alkotmányjogi panasz alapján tehát általánosságban önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat éppen a Kúria hozta {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.” {3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [26]}

- [22] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 52. § (1b) bekezdés b) pontjában, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1887/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3265/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék 2.Pf.20.167/2019/6. számú ítélete, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 81. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Galambos Károly Ügyvédi Iroda mint indítványozó, csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője, dr. Galambos Károly irodavezető ügyvéd útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Balassagyarmati Törvényszék 2.Pf.20.167/2019/6. számú ítélete, és a Balassagyarmati Járásbíróság 13.P.20.490/2018/10. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az indítványozó ezen túlmenően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztett a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 81. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [4] 1.1. Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó közérdekű adatok kiadása iránti keresetének az eljáró bíróságok első- és másodfokon is helyt adtak. Az indítványozó perköltségigényét azonban az elsőfokú bíróság elutasította azzal, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes a költségjegyzék benyújtását elmulasztotta, így a Pp. 81. § (5) bekezdése értelmében perköltsége nem érvényesíthető. Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, kérve, hogy a törvényszék az ítélet perköltségre vonatkozó részét változtassa meg a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján, és mellőzze „a bíróság a felperes keresetét egyebekben elutasítja” szövegrészt, és az alperest kötelezze 26 300 Ft elsőfokú perköltség megfizetésére. Kérte továbbá az alperesnek a fellebbezési perköltségben való marasztalását. A felperes fellebbezése kizárólag a perköltség viselésére vonatkozott, a közérdekű adat kiadása iránti keresetnek történő helyt adást nem sérelmezte, ezért az azzal kapcsolatos elsőfokú döntés a Pp. 370. § (1) bekezdés alapján nem képezte a felülbírálat tárgyát. A másodfokon eljáró törvényszék kiemelte, hogy a Pp. 82. § (3) bekezdése alapján a felszámítani elmulasztott vagy a felszámítottnál magasabb összegű költséget a fél javára nem lehet figyelembe venni. Utalt még arra is a törvényszék, hogy a felperes képviselője a csatolt meghatalmazás alapján a perben jogi képviselőként járt el és nem törvényes képviselőként, így rá egyértelműen vonatkoztak az elektronikus kapcsolattartás szabályai. A törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részében a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján, azt helyes indokaira figyelemmel, helyben hagyta.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó álláspontja szerint a sérelmezett bírósági döntések a perköltségigény elutasítása vonatkozásában sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdését, IV. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Míg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [8] Az indítványozó az alapul szolgáló ügyben peres félként vett részt, egyedi érintettsége fennáll.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az indítványozó a Balassagyarmati Törvényszék 2.Pf.20.167/2019/6. számú jogerős ítéletét elektronikus kézbesítés útján 2019. október 17-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. december 13-án – a törvényben meghatározott határidőben – érkezették az első fokon eljáró bíróságon. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, a támadott döntés végrehajtásának felfüggesztését nem kérte, felülvizsgálati eljárás nincs folyamatban.
- [10] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek részben megfelel. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozói jogosultságra vonatkozó hivatkozást, megjelöli azokat az Alaptörvényben biztosított jogokat, amelyek tekintetében az alapjogi sérelmet állítja, valamint megjelöli a sérelmezett bírósági döntéseket, amelyeknek alkotmányossági vizsgálatát, és alaptörvény-ellenességére tekintettel megsemmisítését kéri. Ezen túlmenően megjelölte azt a konkrét jogszabályi rendelkezést, melyet az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretében vizsgálni kér.
- [11] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során, a törvényben előírt feltételek tekintetében a következőket állapította meg.
- [12] Az Alkotmánybíróság először az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszleletet vizsgálta. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet az Alkotmánybírósághoz, amennyiben valamely az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme áll fenn.
- [13] Az alkotmányjogi panasszal támadható érdemi döntésnek minősülő bírósági döntések körét az Abtv. taxatív nem határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak esetről-esetre, a konkrét ügy egyedi körülményeire tekintettel kell vizsgálnia, hogy a támadott bírósági döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e, azaz az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírósági döntések körébe tartozik-e {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [40]; 3364/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [14] Az indítványozó beadványában azt sérelmezte, hogy a közérdekű adatok kiadása iránti keresetében foglalt főkövetelésének az eljáró bíróságok mind elsőfokon, mind másodfokon maradéktalanul helyt adtak, azonban a nem megfelelő formában és időben előterjesztett perköltség igényét sem az első fokú bíróság, sem a másodfokon eljáró bíróság nem ítélte meg számára.
- [15] Az Alkotmánybíróság az érdemi határozatok körének megállapításakor korábban a végrehajtási kifogás, valamint a végrehajtás felfüggesztése intézményével kapcsolatban megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés – azaz csak a jogalkotó által meghatározott döntések, és nem minden döntés – ellen lehet előterjeszteni {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]; 3252/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [5]; 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [43]; 3364/2018. (XI. 28.) AB végzés Indokolás [24]}.
- [16] A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyet illetően az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy a bírósági eljárás tárgya a közérdekű adatok kiadása, ennek csupán járulékos eleme volt a konkrét eljárásban a perköltségigény. A nem megfelelő formában előterjesztett perköltségre vonatkozó kérelem elutasítása a közérdekű adatok kiadására vonatkozó kereseti kérelem elbírálására érdemi kihatással nem bír. Maga az indítványozó is hangsúlyozta alkotmányjogi panaszbeadványában, hogy nem a bíróságok érdemi döntése, hanem kizárólag csak a perköltség tekintetében kéri az alkotmányossági vizsgálat lefolytatását, és az alaptörvény-ellenesség megállapítása mellett a sérelmezett bírósági döntéseknek csak a perköltségre vonatkozó részét kéri megsemmisíteni.

- [17] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban támadott részében a határozatok nem minősülnek a bírósági eljárás érdemében hozott döntésnek, így ezek ellen nincs helye az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [18] Az indítványozó beadványában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztett a Pp. 81. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat az Alkotmánybírósághoz, akinek az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, valamint jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozó beadványának az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz részében a Pp. 81. § (5) bekezdését sérelmezte, mely szerint „[a] jogi képviselővel eljáró fél a perköltségét kizárólag jogszabályban meghatározott költségjegyzék előterjesztése útján számíthatja fel”. Álláspontja szerint – mivel a bíróságok ezen rendelkezésre hivatkozással utasították el a közérdekű adatok kiadására iránti perben felmerült perköltségigényét – az eljáró bíróságok a perköltség vonatkozásában alaptörvény-ellenes döntést hoztak.
- [20] Az Abtv. 29. §-a szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetében is törvényi feltétel, hogy az Alkotmánybíróság a panaszt csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [21] Az Alkotmánybíróság a beadványnak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eleme tekintetében megállapította, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezést a bírósági eljárásban alkalmazták, arra hivatkozással utasította el az indítványozó perköltség megállapítása iránti kérelmét az első fokon eljáró bíróság. Azonban a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárás a közérdekű adatok kiadása iránti kereset alapján indult. Ezen kereseti követelés érvényesítése érdekében felmerülő járulékos elemként szerepelt a – nem a jogszabályi formában, és határidőben előterjesztett – perköltségigény, amely azonban az érdemi döntésre, azaz – az indítványozó által nem vitatott, és nem is fellebbezett – a közérdekű adatok kiadása iránti keresetnek maradéktalanul helyt adó bírósági döntésre érdemi kihatással nem bír, azt érdemben nem befolyásolja.
- [22] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, és 27. §-ára tekintettel, a 29. § alapján, mint nem az ügy érdemében hozott döntés, illetve a bírói döntést érdemben nem befolyásoló alaptörvény-ellenesség tekintetében előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/83/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3266/2020. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Járásbíróság 22.P.20.254/2018/30. számú ítélete, valamint a Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.343/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Ozvári-Lukács Ádám ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Miskolci Járásbíróság 22.P.20.254/2018/30. számú ítélete, valamint a Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.343/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 3. Az indítványozók az alapügy I. és II. rendű alperesei (a továbbiakban: alperesek vagy indítványozók). Az ügy felperese Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, amelynek tulajdonában áll a perrel érintett miskolci 48 négyzetméter alapterületű lakásingatlan. A felperes képviseletében eljáró gazdasági társaság és az alperesek 2009. december 8. napján megállapodást kötöttek, melyben az alperesek vállalták, hogy a kiutalt bérleményben, az előzetesen elkészített költségvetés alapján, a helyreállítási munkálatokat házilagos kivitelezésben elvégzik. A helyreállítási munkák elvégzésének időtartamára a felperes az alperesekkel határozott időre szóló lakásbérleti szerződést kötött 2009. december 9. napjától 2010. február 23. napjáig, majd ezt egy alkalommal, 2010. április 14. napjáig meghosszabbították. Az alperesek ezt megelőzően egy másik miskolci lakás bérlői voltak, és alperesek lakáscsere igényrel éltek a felperes felé, ennek alapján történt a bérlő kijelölés. Az alperesek a helyreállítási munkákat elvégezték, azonban a felperessel a bérleti szerződést nem kötötték meg. Az alperesek a lakáson elvégzett helyreállítási munkálatok ellenértékének rendezéséig a lakást birtokukban kívánták tartani, és a lakás kulcsait felperes részére nem adták át. A lakás birtokba adására 2017. október 16. napján került sor, melyről MH-KOV-116-48/2017. szám alatt jegyzőkönyv került kiállításra, a melyet felperes képviselője és az I. rendű alperes aláírtak. A lakások bérletéről szóló 25/2006. (VII. 12.) számú önkormányzati rendelet módosítására vonatkozó 17/2015. (VI. 19.) számú önkormányzati rendelet a perrel érintett ingatlan vonatkozásában a bérleti díj mértékét 2015. április 1. napjától 306 Ft/négyzetméter/hóban állapította meg, vagyis a 48 négyzetméter térmértékű lakás után fizetendő havi bérleti díj összege nettó 14 688 Ft, míg a perrel érintett lakás után fizetendő szemétdíj összege havi nettó 944 Ft. Az önkormányzati rendelet módosítása a bérleti díj mértékét 2017. január 1. napjától 450 Ft/négyzetméter/hóban állapította meg, melyre figyelemmel a 48 négyzetméteres lakás havi nettó bérleti díja 21 600 Ft-ra emelkedett, a szemétdíj összege 2017. január hónapban 944 Ft-ra, míg 2017. február 1. napjától 1 190 Ft-ra változott. Az alperesek, mint jogcím nélküli lakáshasználók, a lakáshasználati díjfizetési kötelezettségüknek 2016. április 1. és 2017. október 16. napja közötti időszakban nem tettek eleget, így összesen 395 380 Ft tartozásuk keletkezett. A felperes kereseti kérelmében kérte kötelezni alpereseket egyetemlegesen használati díj jogcímén 395 380 Ft tőke, és ezen összeg után 2017. január 1. napjától, mint közép-arányos időponttól, a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamat, valamint perköltség megfizetésére.
- [4] 4. A Miskolci Járásbíróság 22.P.20.254/2018/30. számú ítéletében a felperes kereseti kérelmének helyt adott és kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen a felperesnek 15 napon belül 395 380 Ft-ot, és ezen összeg után 2017. január 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, valamint 47 146 Ft perköltséget.

- [5] Az alperesek által előterjesztett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a 2.Pf.20.343/2019/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A törvényszék utalt arra, hogy a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Lakástörvény) 17. § (1) bekezdése szerint a szerződés megszűnésekor a bérlő köteles a lakást és a lakásberendezéseket rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban a bérbeadónak visszaadni. Az ítélet indokolása szerint így a per eldöntése szempontjából annak volt jelentősége, hogy az I. és II. rendű alperesek a keresettel érintett időszakban a lakást birtokban tartották-e, továbbá volt-e érvényes jogcímük a birtoklásra. A lakásbérleti szerződés megszűnésével I. és II. rendű alpereseknek a per tárgyát képező ingatlant felperes birtokába kellett volna adniuk. Önmagában az a tény, hogy a per tárgyát képező ingatlant I. és II. rendű alperesek nem használták, nem jelenti azt, hogy a birtokba adás megtörtént. A törvényszék utalt arra is, hogy az alperesek egy másik bírósági eljárásban maguk is úgy nyilatkoztak, hogy 2017. június 26-án még birtokban tartották a perbeli lakást. A Lakástörvény 20. § (1) bekezdése szerint pedig a lakást jogcím nélkül használó a jogosult részére lakáshasználati díjat köteles fizetni.
- [6] 3. Az alperesek ezt követően nyújtottak be alkotmányjogi panaszt és annak kiegészítését, amelyben a Miskolci Járásbíróság 22.P.20.254/2018/30. számú ítélete, valamint a Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.343/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, megjelölve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmét.
- [7] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírói ítéletek azért sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, mert úgy kötelezték őket használati díj fizetésére, mintha a perbeli időszakban rendeltetésszerűen használták volna a bérleményt, holott az alperesek az ingatlant soha nem használták, mindössze az ingatlan egy darab kulcsával rendelkeztek azért, mert azt maga a megbízó felperes adta alpereseknek vissza a felújítás után, és azt nem volt hajlandó átvenni. Az indítványozóknak a lépcsőház kapujához nem volt kulcsuk, a 2010 májusában történt zárcsere miatt az ingatlanba ténylegesen nem tudtak bejutni, ezzel pedig – álláspontjuk szerint – a birtoklás megszakadt. Az alperesek kötelezése használati díj megfizetésére olyan esetben, amelyben valójában az ingatlant egyáltalán nem használták, az alperesek tulajdonának – felperes javára – történő, ellenszolgáltatás nélküli elvonását eredményezte, ami sérti az indítványozók tulajdonhoz való jogát. A tisztességes eljáráshoz való jogukat sérti, hogy a felperes négy különböző járásbíróságon indított indokolatlanul pereket ellenük, a követelés szétaprózásával így – meglátásuk szerint – egyrészt a kísértékű perek szabályait rájuk nézve visszaélészerűen alkalmazták, másrészt a felülvizsgálati eljárás ellehetetlenítésével sérült „az alperesek rendkívüli jogorvoslathoz, közelebbről felülvizsgálati kérelem benyújtásához való joga”. A törvényben biztosított jogorvoslati jog korlátozása pedig a tisztességes eljáráshoz való jogot is sérti.
- [8] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítették.
- [9] 4.1. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [10] A befogadhatóság feltételeivel kapcsolatban egyrészt emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [11] Másrészt hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával [3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]]. Mindazonáltal a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem

- orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.
- [12] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [13] 4.2. Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére amiatt hivatkoztak, mert megítélésük szerint a követelés szétaprózásával a kísértékű perek szabályait rájuk nézve visszaélészerűen alkalmazták, a felülvizsgálati eljárás ellehetetlenítésével pedig sérült a „rendkívüli jogorvoslathoz, közelebről felülvizsgálati kérelem benyújtásához való” joguk.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjoggal kapcsolatban az Alkotmánybíróság ezúttal is emlékeztet arra a megállapítására, miszerint az eljárás tisztességessége olyan minőség, amely esetről esetre, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével ítéltető meg. A tisztességes bírósági eljárásnak léteznek azonban részjogosítványai. Polgári perek esetében ilyen követelmény a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága és nyilvánossága, a bíróság döntésének nyilvános kihirdetése, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, a perek észszerű időn belül való befejezése, valamint a mind a büntető, mind a polgári ügyekben elismert fegyverek egyenlőségének elve {3007/2017. (II. 1.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [15] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell indokolást arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozók arra vonatkozó alkotmányossági érvet nem terjesztettek elő, hogy a bírói döntések miért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Mivel az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a saját alapjogi sérelmük közötti összefüggést nem mutatták be, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést nem tartalmaz, így a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének.
- [16] 4.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggő indítványi elemmel összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok, mint amilyen a felülvizsgálati kérelem is, azonban kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének védelmi körén {lásd: 3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [42]; 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]; 3239/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 3045/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]; 3067/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]}. A jogorvoslathoz való jog kizárólag a rendes jogorvoslatra terjed ki, a rendkívüli jogorvoslat nem tekinthető az alkotmányos jogorvoslathoz való jog részének, ebből következően a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tartalmával nem áll alkotmányjogi összefüggésben {lásd: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [24]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [89]}.

- [17] 4.4. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványi elemmel összefüggésben pedig ismételten rámutat az Alkotmánybíróság arra, hogy gyakorlata szerint különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével”. Továbbá „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyronvesztést szenvedett el”. Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze a bíróságok által az indítványozó szerint elkövetett, alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának {lásd például: 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3065/2020. (III. 2.) AB végzés, Indokolás [24]}. Mindezek alapján a panasz ebben a tekintetben sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [18] 5. Mivel a kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. június 16.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1740/2019.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062-9273